

OPINNÄYTETYÖ - YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

SINÄ RIITÄT

NUORTEN KOKEMUKSIA JOENSUUN TYTTÖJEN
TUVAN TOIMINNASTA

TEKIJÄ: Hanna Venäläinen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala			
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Hyvinvointikoordinaattorin tutkinto-ohjelma			
Työn tekijä(t) Hanna Venäläinen			
Työn nimi SINÄ RIITÄT- Nuorten kokemuksia Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminnasta			
Päiväys	25.05.2020	Sivumäärä/Liitteet	67/6
Ohjaaja(t) Marja- Liisa Rissanen			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Joensuun Setlementti ry			
Tiivistelmä			
<p>Sukupuolensa takia tytöillä on heikommat lähtökohdat oikeuksiensa ja mahdollisuuksiensa toteuttamisessa kuin pojilla. Kansainvälisesti verrattuna Suomessa on kuitenkin helpompi olla tyttö tai nainen kuin useassa muussa maassa. Toisaalta lasten ja nuorten pahoinvointi on kasvanut yhteiskunnassamme useiden tutkimusten mukaan. Etenkin nuorten tyttöjen ahdistuneisuus ja tunne- elämän häiriöt ovat lisääntyneet. Ennaltaehkäisevään sosiaaliseen nuorisotyöhön tulisi panostaa enemmän. Tyttötyöksi kutsutaan sosiaalista nuorisotyötä, jota tehdään sukupuolisensitiivisellä työotteella. Toiminnalla on tarkoitus kokonaisvaltaisesti edistää tyttöjen hyvinvointia.</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata nuorten kokemuksia Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminnasta, jossa työtä tehdään sukupuolisensitiivisellä työotteella. Toiminnan tarkoituksena on vahvistaa nuorten itsetuntoa ja omaa erityisyyttä, tukea ja edistää elämäntilannetta, arvostaa erilaisuutta sekä tehdä ja toimia yhdessä. Lapsia ja nuoria arvostetaan ainutkertaisina yksilöinä ja Tyttöjen Tuvan toiminta perustuu heidän toiveisiinsa ja tarpeisiinsa. Tutkimus antaa palveluntuottajalle sekä rahoittajalle tietoa nuorten kokemuksista toiminnasta.</p> <p>Tutkimuksen aineisto muodostui Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijöille tehdyistä teemahaastatteluista. Haastatteluun valikoitui nuoria, joilla oli vähintään yhden vuoden kokemus toimintaan osallistumisesta (n=5). Aineisto kerättiin yksilöhaastattelun menetelmää käyttäen ja käsiteltiin induktiivisen sisällönanalyysin avulla. Tutkimuksen tavoitteena on saada tietoa, millaisena Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijät ovat kokeneet toiminnan ja vastaako toiminta tavoitteitaan.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan merkittävimmät tekijät aloitukseen toiminnassa olivat sosiaalisten suhteiden epätyytyttävä tilanne sekä mielekkään tekemisen puute vapaa- ajalla. Yksinäisyyden tunteen kokemus nousi vahvasti esiin. Tietoa toiminnasta nuoret eivät kuitenkaan itse etsineet. Konkreettinen toiminta muodostuu yhteisestä sekä yksilöllisestä toiminnasta. Yhteisön ilmapiiri koetaan vahvasti avoimeksi turvalliseksi sekä kannustavaksi. Lisäksi esiin tuli yksilöllisyyden hyväksyntä ja osallisuutta vahvistava ilmapiiri. Toiminta antaa kävijöilleen erilaista tukea kasvuun ja kehitykseen. Tutkimuksen tuloksista nähdään myös, millaisia haasteita nykypäivän nuoret kokevat elämässään.</p> <p>Tutkimuksen mukaan Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminta koetaan merkityksellisenä ja tärkeänä.</p>			
Avainsanat nuoret, laadullinen tutkimus, sukupuolisensitiivinen, sosiaalinen nuorisotyö			

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Master's Degree Programme in Welfare Coordinating			
Author(s) Hanna Venäläinen			
Title of Thesis YOU ARE ENOUGH- Young people`s experiences of Joensuu Girls` House			
Date	25.05.2020	Pages/Appendices	67/6
Supervisor(s) Marja- Liisa Rissanen			
Client Organisation /Partners Joensuun Setlementti ry/ Settlement of Joensuu			
<p>Abstract</p> <p>Because of their gender, girls have a weaker starting point in exercising their rights and opportunities than boys. Internationally, however, it is easier to be a girl or a woman in Finland than in several other countries. On the other hand, distress in children and adolescents has increased in our society, according to several studies. Anxiety and emotional disturbances in young girls in particular have increased. More should be invested in preventive social youth work. Social youth work, which is done a gender- sensitive approach, is called girl work. The aim is to promote the well- being of girls comprehensively.</p> <p>The purpose of the study was to describe the young people`s experiences of Joensuu Girls` House, where work is done with a gender- sensitive approach. The purpose of the activity is to strengthen young people`s self-esteem and their own specialty, to support and promote life management, to value difference, and to do and work together. Children and young people are valued as unique individuals and the activities of the Girls` House are based on their wishes and needs. The study provides the service provider and funder with information about young people`s experiences of the activities.</p> <p>The research material consisted of thematic interviews with visitors to the Joensuu Girls` House. Young people with at least one year of experience participating in the activity were selected for the interview (n= 5). The data was collected using an individual interview method and processed using inductive content analysis. The aim of the study was to obtain information about how the visitors of Joensuu Girls` House have experienced the activity and whether the activity corresponds to its goal.</p> <p>According to the research results, the most significant factors in starting work were the unsatisfactory situation of social relations and the lack of meaningful activities in leisure time. The experience of loneliness came to the fore. However, young people did not look for information about the activities themselves. Concrete activities consist of joint and individual activities. The community atmosphere is strongly perceived as open, safe and encouraging. In addition, an atmosphere of acceptance of individuality and a spirit of inclusion emerged. The activity gives its visitors different support for growth and development. The results of the study also show what kind of challenges today`s young people face in their lives.</p> <p>According to the study, the operation of Joensuu Girls` House is perceived as significant and important.</p>			
<p>Keywords young people, qualitative reseach, gender- sensitive, social youth work</p>			

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	NUORUUS IKÄKAUTENA.....	7
2.1	Tytöstä naiseksi ja tyttötutkimus.....	10
2.2	Nyky- yhteiskunnan haasteita tyttöjen elämässä	12
3	SUOMEN SETTLEMENTTILIITTO JA SEN TOIMINTA	15
3.1	Joensuun Settlementti ry	15
3.2	Settlementtiliiton Tyttötyö ja Tyttöjen Tupa- toiminta	16
4	SUKUPUOLISENSITIIVINEN SOSIAALINEN NUORISOTYÖ	18
4.1	Sukupuolisensitiivisyys	18
4.2	Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö	20
4.3	Sosiaalinen nuorisotyö.....	21
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE.....	23
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	24
6.1	Laadullinen tutkimus	24
6.2	Aineiston kerääminen	24
6.3	Aineiston analyysi	26
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
7.1	Aloitustoiminnassa	29
7.2	Konkreettinen toiminta.....	31
7.3	Yhteisön ilmapiiri	33
7.4	Tuki kasvuun ja kehitykseen.....	36
8	POHDINTA.....	38
8.1	Tutkimustulosten tarkastelua.....	39
8.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	44
8.3	Johtopäätökset ja ehdotukset jatkokehittämiselle	46
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	48
	LIITE 1: TUTKIMUSTIEDOTE VANHEMMILLE/ HUOLTAJILLE	61
	LIITE 2: SUOSTUMUSLOMAKE VANHEMMALLE/ HUOLTAJALLE	63
	LIITE 3: TUTKIMUSTIEDOTE LAPSELLE/ NUORELLE	64
	LIITE 4: SUOSTUMUSLOMAKE LAPSELLE/ NUORELLE	66

1 JOHDANTO

Kansainvälisesti verrattuna Suomessa on helpompaa olla tyttö tai nainen kuin useassa muussa maassa. Tasa- arvoa ja siihen liittyviä asioita aloitettiin ajamaan Suomessa jo ennen itsenäistymistä. Peruskoulujärjestelmä takaa yhtäläisen koulutuksen sukupuoleen katsomatta. Laadukkaat terveystalvet huolehtivat hyvin kokonaisvaltaisesta terveydestä. Lainsäädäntö luo yhdenvertaiset oikeudet kaikille, niin kotona kuin työelämässäkin (Sosiaali- ja terveysministeriö s.a.). Lisäksi YK:n onnellisuusraportin mukaan Suomi on jo kolmatta kertaa peräkkäin maailman onnellisin maa 156 maan joukosta (World Happiness Report 2020.)

Yhteiskunnassamme kuitenkin lapset ja nuoret oireilevat pahaa oloaan. Turun yliopiston lastenpsykiatrian tutkimuskeskuksen tekemä tutkimus "*Time trends of Finnish adolescents' mental health and use of alcohol and cigarettes from 1998 to 2014*" (Mishina, Tiiri, Lempinen, Sillanmäki, Kronström ja Sourander 2018) osoittaa, että nuorten hyvinvointi kaikkiaan on kohentunut. Kuitenkin tyttöjen mielenterveysoireista tunne- elämän ongelmat on yleistyneet entisestään. Tutkimustulosten perusteella tytöt kokevat aiempaa enemmän ahdistus- ja masennusoireita. (Mishina ym. 2018.) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen teettämässä kouluterveyskyselyissä 2017- 2019 huomataan myös tyttöjen ahdistuneisuuden ja pahoinvoinnin lisääntyneen (THL kouluterveyskysely 2017- 2019). Erilaiset psyykkiset häiriöt, ahdistuneisuus, masentuneisuus, itsetuhoisuus, syrjäytyminen sekä yksinäisyys ovat lisääntyneet. Tämä näkyy muun muassa lisääntyneinä läheteinä lastenpsykiatriassa sekä Suomen Mielenterveysseuran puhelin- chatiin tulevien yhteydenottojen määrässä. (Kröger 2017.)

Tyttöillä on tarve menestyä koulussa, suorittaa harrastuksissa ja olla aktiivinen sosiaalisessa mediassa, joka luo osaltaan omat paineensa. Maailma on muuttunut yhä ulkonäkökeskeisemmäksi. Yhteiskunnassa korostuu suoritusten vertailu, joka kasvattaa riittämättömyyden tunteita. Tulevaisuus näyttäytyy nuorille epävarmana ja vaativana, mikä luo lisää paineita pärjäämisestä ja kilpailusta.

Ennaltaehkäisevä lapsi- ja nuorisotyö on yhteiskunnassamme asia, johon tulee panostaa koko ajan enemmän. Lastensuojelulaki sekä useat muutkin lait tukevat ennaltaehkäisevää lapsi- ja nuorisotyötä. Ehkäisevä lastensuojelulaki turvaa ja edistää lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Myös vanhemmuuden tukeminen on laissa määritelty. Tyttötyö on ennaltaehkäisevää lapsi- ja nuorisotyötä, jonka tavoitteena on mahdollistaa lapsuuden säilyminen mahdollisimman pitkään sekä ennaltaehkäistä lasten ongelmien kasaantumisen varhaisessa vaiheessa (Mulari, Eischer ja Uusitalo-Herttua 2012, 6- 10).

Suomessa sukupuolisensitiivisen tyttö- ja naistyö on alkanut kehittyä laajemmin 1990- jälkipuolella. Tällöin nuorisotyön saavutettavuuteen aloitettiin kiinnittämään aiempaa paremmin huomiota. Vakiintunut ja tavanomainen nuorisotyö tavoitti enimmäkseen poikia. Lisäksi huomattiin, että yleisten nuorisotalojen kävijät olivat myös suurelta osin poikia. Sekaryhmissä, jotka koostuivat tytöistä sekä

pojista, tytöt jäivät sivuun aktiivisemmasta toiminnasta. Tytöt ottivat usein ns. sivustakatsojan roolin. Huomattiin, ettei passiivinen toiminta ei kehitä tyttöjen aikuistumista naisiksi eikä myöskään opasta arvostamaan omaa tyttöyttään. (Mulari ja Eischer 2012, 6-8.) Tyttötyötä on tutkittu Suomessa aiemminkin. *Letit liehumaan* (toim. Näre ja Lähteenmaa 1992) oli ensimmäinen suomalaista tyttötyöstä esitellyt artikkelikokoelma. Tämä nosti esiin tyttötoimijuutta sekä tyttökulttuurin moninaisuutta. Seuraava kattavampi teos samalla aihealueella oli *Tulkintoja tytöistä* (toim. Aaltonen ja Honkatukia 2002), joka kuvaa tyttöjen toimijuutta ja toimijuuden suhdetta yhteiskunnallisiin rakenteisiin edeltäjänsä ongelmakeskeisillä teemoilla. Viimeisin suomalainen kattava tyttötyön tutkimuksen teos on *Entäs tytöt?* (toim. Ojanen, Mulari ja Aaltonen 2011). Tämä teos suunniteltiin nimenomaan oppikirjaksi tyttötyön tutkimukseen ja sen tavoitteena oli koota yhteen tyttötyön tutkimuksen keskeisiä näkökulmia sekä tutkimusalan historiaa.

Suomen Setlementtiliikkeen nuorisotyö on ollut tyttö- ja naistyön kehittämisen etujoukoissa. Upea minä- tyttötyöhanke käynnistyi vuonna 1998 Setlementtinuorten liitossa ja tästä syntyi ensimmäinen Tyttöjen Talo Helsinkiin vuonna 2000. (Upea minä- tyttötyöprojekti s.a. Suomen Setlementtiliitto.) Joensuussa tyttötyötä tekee Setlementtiliikkeen piirissä toimiva Tyttöjen Tupa, jossa toimii koulutetut ammattilaiset. Toimintaa tehdään sukupuolisensitiivisellä työotteella, joka tarkoittaa sukupuoleen liittyvien erityispiirteiden huomioimista. Tyttöjen Tupa on avointa toimintaa, johon ovat tervetulleita myös he, jotka vielä pohtivat omaa sukupuoltaan tai kokevat itsensä sukupuolettomiksi. (Joensuun Setlementti, s.a). Tällaisen tyttötyön tavoitteena on tukea ja vahvistaa tyttöjen kasvua, elämänhallintaa, arjen taitoja ja sosiaalisia suhteita. Toiminnalla on siis tarkoitus kokonaisvaltaisesti edistää tyttöjen hyvinvointia. Tarkoituksena, että jokainen tyttö tulee kuulluksi ja nähdyksi. Toimintaa ohjaa sosiokulttuurinen innostava ideologia sekä sukupuolisensitiivinen työote. (Mulari ym. 2012, 7-9.)

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijöiden kokemuksia toiminnasta. Tavoitteena on tuottaa tietoa niin palveluntuottajalle kuin rahoittajalle toiminnan merkityksestä käyttäjien näkökulmasta. Rahoituksen kyseinen toiminta saa ns. jatkuvana rahoituksena STEA:lta (Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus) (Hyttinen 2018).

2 NUORUUS IKÄKAUTENA

Länsimaisessa historiassa ihmisen elämänkulku on kuvailtu erottuvina vaiheina sekä niiden välisinä siirtymätiloina. Tyypillisesti yksilön elämänvaiheet nimetään lapsuus, nuoruus, keski-ikä, vanhuus ja kuoleminen. (Siltala 2006, 111.) Nuoruus on ikäkausi, jolloin lapsuudesta siirrytään aikuisuuteen (Bogin 2013, 23- 24; Goossens 2016, 16). Usein nuoruutta kuvataan vallitsevaan käsitykseen aikuisuudesta ja näin ollen se näkyy puutteena. Vielä ei olla aikuisia. Lisäksi aikuisuuden arvomaailmat ovat jatkuvassa muutoksessa, joten käsitys nuoruudesta sekä siihen liittyvistä odotuksista ja toiveista muuttuvat myös. (Aalberg 2016; Aalberg ja Siimes 2007, 15; Aapola 2002, 129; Goossens 2016, 16; Lerner, Boyd ja Du 2010; Relander 2007, 145-150.) Relander (2007, 148) esittää aikuisuuden tavoitteen sellaiseksi, jota kohti nuorten olisi haluttava kasvaa. Liiallinen ihannointi päämäärätietoisuudesta ja hyvistä elämänhallinnan taidoista aikuisuudessa voi olla monelle nuorelle epärealistista. Näin ollen näkökulma käännettäessä kasvamisesta aikuisuuteen ja sen muutokseen olisi erilaista. Aapola (2002, 129) on kuvannut nuoruutta elämänvaiheena, jolloin nuoriin kohdistuu vaatimuksia aktiivisuudesta, mutta toisaalta kiistetään täysivaltaisena toimijana perheessä sekä yhteiskunnassa. Nuoruus elämänvaiheena on siis hyvin ristiriitaista.

Kulttuureittain on erilaisia käsityksiä nuoruudesta ja sen kestosta. Erityisesti länsimaissa nuoruus koetaan vahvasti kasvuksi itsenäiseksi yksilöksi (Goossens 2016, 19). Aalto- Setälä (2010, 25) näkee nuoruuden keskeisimpänä kehityksellisenä päämääränä autonomian saavuttamisen. Kaltiala- Heino (2010, 41) kuvaa taas nuoruuden keskeisenä tehtävänä päästää irti riippuvuussuhteesta vanhempiin, johon nuori tarvitsee ikätoverisuhteita kehityksensä tueksi. Nuoruutta voidaan kuvata keskushermoston kehityksellä, ruumillisella kasvulla ja kehityksellä sekä hormonaalisilla muutoksilla. Lisäksi yksilö kehittyy ja muuttuu tunneajattelultaan sekä käyttäytyminen ja ihmissuhteet ovat murroksessa (Aalto- Setälä 2010, 25; Christie ja Viner 2005; Lerner, Boyd ja Du 2010; Punamäki 2010, 47; Nurmi, Ahonen, Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen ja Ruoppila 2014.) Goossensin (2016, 19) sekä Boginin (2013, 23- 24) mukaan nuoruus voidaan jakaa eri vaiheisiin ikäkausittain. Aalto- Setälä (2010, 25) jakaa nuoruuden kolmeen vaiheeseen, joissa kaikissa on omat kehitykselliset ominaispiirteensä. Varhaisnuoruudesta puhutaan, kun ihminen on noin 11- 14- vuotias. Tällöin fyysiset muutokset ovat suuria. Hormonitoimintaan ja ulkonäköön liittyy muutoksia. Psykososiaalisella alueella varhaisnuoruudessa merkittäviä asioita ovat ystävyysuhteiden luominen sekä kapinointi auktoriteetteja vastaan. Keskinuoruudesta voidaan puhua, kun ihminen on noin 15- 18- vuotias. Tällöin tärkeäksi tulee oma identiteetin rakentuminen. Myöhäisnuoruus on ajanjakso ennen aikuisuutta, noin 19- 22- vuotiaana. Silloin ihminen pohtii omaa asemaa maailmassa sekä ideologioita teemoja. (Dunderfelt 2011, 84- 85; Goossens 2016, 19; Nurmiraanta, Leppämäki ja Horppu 2009, 72- 76.) Lehtosen (2010, 121) sekä Moshmanin (2012, 205- 207) mukaan nuoruusikä on puhtaasti kehitystapahtuma eri jaksoineen. Tämä voidaan kuvata prosessimaisena tapahtumasarjana, johon vaikuttaa monet erilaiset tekijät (Bogin 2013, 23- 24).

Nuoruutta kehitysvaiheena on tutkittu laajasti. Yksi tunnetuimpia ihmisen elämänkaaren kehitystehtäviä kuvaavia teorioita on yhdysvaltalaisen Robert J. Havighurstin *Elämänkulkuteoria*

(1948). Hänen mukaansa jokaisella yksilöllä on elämänvaiheessa kehitystehtävä, jonka suorittuaan ihminen siirtyy seuraavaan. Kyseisessä teoriassa painottuvat yhteiskunnan sekä ympäristön sosiaaliset odotukset, joista muotoutuu erottuvia rooleja. Havinghurstin (1982, 45- 85) mukaan nuoruusvaiheen keskeisiä kehitystehtäviä ovat oman ruumiin hyväksyntä, hallinta sekä käyttö. Samoin tulee löytää kypsä suhde molempiin sukupuoliin ja oman sukupuolen mukaisen roolin tunnistaminen. Tunne- elämän itsenäisyyden tunnistaminen suhteessa omiin vanhempiin sekä oman moraalin ja arvomaailman kehittäminen ovat myös nuoruuden kehitysvaiheen tehtäviä. Toinen erityisesti lasten ja nuorten kehityskausia tutkinut oli sveitsiläinen Jean Piaget (1896- 1980). Hänet tunnetaan erityisesti ihmisen älyllistä kehittymistä selittävästä teorioista. Häntä kiinnostivat ajattelun rakenteet eli struktuurit ja niiden kehitys. (Piaget ja Inhelder, 1977.)

Rimpelän (2010, 14) mukaan, nuoruuden keskeisiä tehtäviä ovat fyysisesti, psyykkisesti ja seksuaalisesti kehittyminen. Kognitiivinen ja psyykinen kehitys lähtee voimakkaaseen kasvuun vuorovaikutuksesta läheisten ihmisten sekä ympäröivän yhteiskunnan kanssa (Lerner ym. 2009, 117- 124; Moshman 2011, 1, 25- 27). Hyvä kasvuympäristö edesauttaa myönteistä aikuistumista. Normatiivinen nuoruusiän kehitys on geneettisten taipumusten, tunne- elämän, käytöksen sekä älykkyyden yhdistämistä. Sosiaalinen integroituminen on kehityksessä tärkeä päämäärä, koska mieli kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä muiden kanssa. (Aalberg 2016; Aalberg ja Siimes 2007, 67- 68; Laukkanen 2010, 60; Lerner ym. 2009, 117- 12.) Lehtosen (2010, 121) sekä Rivaran, Parkin ja Irwin Jr:n (2009, 24- 26) mukaan nuoruusiän voimakkaat psykofyysiset muutokset rasittavat nuoren mielenterveyttä ja sopeutumiskykyä. Hormonaalisten muutosten intensiteetti sekä ajoittuminen ovat Punamäen (2010, 49) mukaan yhteydessä nuorten mielenterveyteen ja hyvinvointiin. Nuoruusikä onkin keskeisten mieleterveyshäiriöiden ilmaantumisaikaa suurien kehityksellisten haasteiden takia. Näitä ovat eriasteinen masennus, ahdistuneisuushäiriöt, erilaiset käytöshäiriöt, päihdeongelmat sekä todellisuuden tajun häiriöt (Lehtonen 2010, 121; Knopf, Park ja Mulye 2008; Rivara, Park ja Irwin Jr. 2009, 24- 26). Lehtosen (2010, 120) mukaan nuori tarvitsee aikuistumiskehitykseen kaikki henkiset ja fyysiset voimavarat.

Käsitykset omasta itsestä muokkaantuvat ja rakentuvat nuoruusvuosien aikana (Chandler ja Dunlop 2013, 105- 107; Perry ja Pauletti 2011). Etsitään merkitystä elämälleen ja omaa paikkaa yhteisöissä sekä koko maailmassa (Moshman 2012, 205- 207; Wainryb ja Recchia 2012, 7-8). Nuoruuden aikana ihmisen minäkuva monipuolistuu. Nuorelle tarkentuu, millainen hän on fyysisesti, sosiaalisesti, emotionaalisesti ja kognitiivisesti. Tällöin ihminen muodostaa käsityksen siitä, minkälainen hän haluaa olla sekä minkälainen hänen tulisi ympäristön mielestä olla. (Aalberg 2016; Nurmiraanta ym. 2009, 75- 77.) Psykoanalyttikko Erik H. Eriksonin (1902- 1994) loi identiteettiteorian, jonka mukaan nuoruus on juuri se elämänvaihe, jolloin yksilö etsii itseään ja omaa elämänmuotoaan. Onnistuneet valinnat tuottavat identiteetin vahvistumisen tunteen, kun taas epäonnistuneet ratkaisut johtavat roolien sekaannukseen. James E. Marcia laajensi Eriksonin teoriaa, ja hänen mukaansa identiteetin muodostumista voidaan kuvata kaksivaiheisena prosessina. Aluksi nuori koettaa erilaisia vaihtoehtoisia rooleja tai mahdollisuuksia ja tekee sitten päätöksiä sitoutumalla niihin. Marcian mukaan identiteetin muodostuminen voidaan jakaa neljään kehitysvaiheeseen; identiteettifuusio, moratoriovaihe, ajautunut identiteetti ja saavutettu

identiteetti. (Chandler ja Dunlop 2013, 105- 107; Nurmi, Ahonen, Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen ja Ruoppila 2014. 143- 144.) Ihmisen identiteetin selventyminen on prosessi, joka jatkuu pitkälle aikuisuuteen ja voi ajautua kriisiin vielä myöhemmin elämässä (Nitovuori 2001, 81).

Tunteiden eli emootioiden säätely ja tunnistaminen kehittyy syntymästä lähtien ja kehitys jatkuu pitkälle aikuisuuteen (Punamäki, 2010, 50). Tunteet ovat tavallisia kaikille päivittäisestä elämästä ja ne ovat biologisen ohjauksen alaisia sekä universaaleja. Kuitenkin tunteilla voidaan tarkoittaa eri asioita yksilöllisesti. (Keltikangas- Järvinen 2000, 151- 152.) Toisen ihmisen mieltä pystytään tunteiden avulla ymmärtämään, samoin kuin tullakseen itse ymmärretyksi (Siegel 2001; Wainryb ja Recchia 2012, 7-8). Kehittyessään aikuiseksi, nuori kehittää taitojaan tunteiden säätelyyn (Aalberg 2016; Cacciatore ja Korteniemi- Poikela 2019; Carlo, McGinley, Davis ja Streit 2012, 75- 78; Mäntymaa, Luoma, Puura ja Tamminen 2003, 459- 465; Wainryb ja Recchia 2012, 7-8). Aaltosen (2012, 55) mukaan nuorille voidaan tunnetaitoharjoituksilla vahvistaa, että kaikki tunteet ovat hyväksyttäviä. Tunnetaitoihin kuuluu kyky ilmaista ja säädellä tunteita. Turvallinen ympäristö mahdollistaa näyttämään ja käymään läpi myös hankalia tunteita. (Suomen Mielenterveys ry. s.a.) Tunnetaitoihin kuuluvat myös tunteiden alkuperän ymmärtäminen ja kyky vaikuttaa omien tunteiden ilmenemiseen sekä omaan tunnekäyttäytymiseen. (Carlo ym. 2012, 75- 78; Jalovaara 2005, 95- 96.) Peltosen (2005) mukaan tunnetaitojen merkitys on erittäin tärkeä. Ne ovat osa sosiaalista käyttäytymistä, selittävät ajatuksia, tekoja, ratkaisuja ja haaveita (Peltonen 2005, 12).

Nuoruudessa kehitetään ja kasvatetaan yksilön itsetuntoa. Itsetunnossa on Kiviruusun (2017) mukaan kyse itsensä arvostamisesta. Siinä yhdistetään käsitys itsestä tavoiteltavaan minään. Todellisen minän ja tavoitellun minän läheisyys kertoo itsetunnon tasosta. Itsetunto on suurelta osin sosiaalinen ilmiö, vaikka vaikuttaakin yksilölliseltä asialta. Ihmissuhteilla luodaan ja ylläpidetään itsetuntoa. Terve ja hyvä itsetunto pohjautuu realistisen minäkuvan kehittämiseen. Hyvään itsetuntoon liittyy käsitys kokemuksesta itsensä arvokkaana ja hyväksyttävänä olemisesta puutteineen sekä virheineen. Lapsuudessa luodaan pohjaa hyvälle itsetunnolle ja sitä kehitetään aikuisuuteen asti. (Cacciatore ja Korteniemi- Poikela 2019; Kiviruusu 2017.) Aaltosen (2012, 20) mukaan hyvä itsetunto auttaa nuorta suojautumaan elämän haasteista. Riikka Åstrand (2016) Lasten ja nuorten säätiöstä toteaa, oman arvokkuuden ja elämän merkityksellisyyden tunteiden olevan hyvän elämän perusraaka- aineita. On tärkeää rohkaista nuoria miettimään omia vahvuuksiaan ja paikkaa maailmassa. Lisäksi nuoret tarvitsevat onnistumisen tunteita sekä mahdollisuuden epäonnistua turvallisesti. Nuorille tulee tarjota paikkoja itsentunnon sekä - arvostuksen kasvattamiseen. Syrjäytymisen ehkäisyssä tämä on merkittävää. (Åstrand 2016.) Useassa tutkimuksessa on havaittu tyttöjen itsetunnon olevan alhaisempi kuin poikien (Moksnes, Moljord, Espnes ja Byrne 2010; Morin, Maiano, Marsh, Janosz ja Nagengast 2011).

Helve (2010, 81) kuvaa kuinka, yhteiskunnan muutoksella on osuus nuorten hyvin- ja pahoinvointiin. Samalla tavalla yhteiskunnan muutoksen katsotaan vaikuttavan nuorten arvojen, maailmankuvan, sosiaalisen pääoman ja identiteetin muodostumiseen. Sosiaalinen sekä ideologinen lapsuuden ja nuoruuden ympäristö luovat pohjan maailmankatsomukselle ja moraalisisille periaatteille. Nuorten

maailmankuvaa muokkaavat jatkuvasti kehittyvät toimintaympäristöt, kasvatustieteelliset ja kollektiiviset yhteisöt. Lisäksi perheellä on tärkeä osuus nuoren oman maailmankuvan rakentamisessa. Elämäkokemusten kautta nuoret muokkaavat asenteitaan sekä arvojaan. Hyvinvointiin vaikuttavat elämänlaadulliset arvot ovat tärkeitä nuorille. (Helve 2010, 81; Lerner, Abo-Zena, Bebiroglu, Brittan, Lynch ja Issac 2009, 117- 124.)

Myöhemmän hyvinvoinnin ja terveyden kannalta nuoruus on tärkeä vaihe ihmisen elämässä. Elämäntapa, joka omaksutaan nuorena sekä koulutus- ja elämänuran valinnat, antavat pohjan aikuisiän fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle. Sijoittaminen lasten ja nuorten terveyteen onkin investointia tulevaisuuteen yhteiskunnallisesti. (Lerner ym.2009, 117- 124; Rimpelä 2010, 14.) On siis pyrittävä edistämään kaikin puolin hyvinvointia sekä terveyttä ja ehkäistävä pahoinvointia. Aikainen tunnistaminen ja hoito mielenterveyshäiriöiden tai muun pahoinvoinnin osalta, mahdollistaa myönteisen kehityksen vaikeuksista riippumatta. (Marttunen 2010, 12.)

2.1 Tytöstä naiseksi ja tyttötytötutkimus

Erilaiset erityispiirteet aikakausissa ja kulttuureissa ovat vaikuttaneet yhteiskunnallisesti naisten asemaan sekä heidän mahdollisuuksiinsa vaikuttaa omaan terveyteensä (Giuliano 2014, 33- 52; Rossi 2012, 21- 27). Sukupolvien yli ympäristö on luonut paineita tytöille ja tyttönä olemisen roolille. Aikansa vaikutusvaltainen psykologi G. Stanley Hallin (1846- 1924) vaikutuksesta tyttöjen koulunkäynnille laadittiin suunta, joka korosti äityiden ja kodinhoidon merkitystä. Hallin mukaan tietopainotteinen koulutus olisi vahingollista tyttöjen kuukautiskierrolle eikä naisten pitänyt unohtaa luonnon määräämiä rooleja. Kasvatustieteilijä Aksel Rafael Rosenqvist (1880- 1950) antoi ymmärtää, että murrosiässä ei neitokaisilla kehittynyt järki eikä tahto, vaan tunne hallitsemaan sielunelämää. (Aapola 2003, 90- 96.) Aaltosen (2012, 57) mukaan tytöiltä on odotettu kiltteyttä, harkitsevaisuutta ja sovinnollisuutta. Suomalaisessa agraarikulttuurissa sukupuolien ero on pohjautunut lapsuudessa opitun heteronormatiivisuuteen kuuluvan sukupuolittuneen työnjaon kautta (Tuomaala 2011, 48).

Tytön kasvu naiseksi alkaa jo vauvana ja rakkaussuhde äitiin antaa pohjan tytön kehitykselle naiseksi. Normaalisti tytön kehitys etenee rauhalliseen tahtiin tarvitien kuitenkin molempien vanhempiensa tukea ja ominaisuuksia. Nuoruusiässä samanikäisten ystävien seura auttaa tyttöä eriytymään vanhemmistaan, erityisesti äidistään. (Aalberg ja Siimes 2007, 102- 106; Siltala 2006, 115- 118.) Tyttöjen kasvua fyysiseen ja psyykkiseen naiseuteen on mahdotonta erotella tietyksi iäksi tai vaiheeksi. Se on jokaisella yksilöllinen kasvun prosessi, jossa psyykinen sekä fyysinen taso etenevät omissa tahdeissaan. (Aalberg 2016; Aalberg ja Siimes 2007, 102- 113; Choate 2014, 1- 9; Laine 2005, 121.)

Nuoruusiän kehitys tytöstä naiseksi alkaa keskimäärin 11- 12- vuoden iässä ja näyttäytyy aikuisten silmissä erilaiselta kuin poikien vastaava kehitys. Fyysisiä muutoksia ohjaavat hermosto ja hormonit. Tyttöillä ulkoisia nuoruusiän kasvun merkkejä ovat pituuskasvun voimistuminen, rintojen kasvaminen, vartalon muotojen pyöristyminen, ulkoisten sukupuolielinten kasvu ja häpy- sekä kainalokarvojen ilmaantuminen. Nuoret voivat kriittisesti vertailla itseään muihin muuttuvasta

ruumistaan ja tämä voi osaltaan lisätä ahdistuneisuutta. (Aalberg 2016; Eskola ja Hytönen 2002, 32-35.) Fyysinen kehitys on nuorilla psyykkisen kehityksen edellä (Aalberg 2016). Samanikäluokan vertaissuhteilla on tärkeä merkitys sosiaalisten taitojen kehittämisessä, oman identiteetin muokkaamisessa sekä erilaisten ärsykkeiden käsittelyssä (Cacciatore ja Korteniemi- Poikela 2019; Choate 2014, 32- 45; Lerner ym. 2009, 117- 124). Tytöillä nuoruuden sosiaalistamisessa painotetaan pehmeämpiin ja postmaterialistisempiin arvoihin kuin pojilla (Helve 2010, 83). Omaa fyysistä ja psyykkistä habitusta reflektoidaan suhteessa muihin. Tyttöjen käytöksessä usein esiintyy mustasukkaisuus tuntemuksia, ulkopuolelle jättämistä ja ns. kolmiodraamoja. (Aalberg 2016; Laukkanen 2010, 60- 61.) Psyykkisesti tytöillä nuoruudessa voi ilmetä eräänlainen lamakausi, jolloin voidaan kokea alakuloisuutta ja masennuksen tunteita (Choate 2014, 65- 68; Siltala 2006, 125-132). Aalberg ja Siimes (2007, 76- 77) sekä Aalberg (2016) toteavat, ettei tyttöjen psyykkinen taantuma ei kuitenkaan ole niin suuri kuin pojilla.

Kehittyessään lapsesta aikuiseksi, on nuoren muodostettava seksuaalinen ruumiinkuvansa (Cacciatore ja Korteniemi- Poikela 2019; Choatin 2014; 38- 42; Gerkov 2016). Lisäksi nuoren täytyy muodostaa käsitys omasta sukupuolesta sekä seksuaalinen identiteetti, joka muokkautuu vähitellen. (Laukkanen 2010, 60- 61; Cacciatore ja Korteniemi- Poikela 2019.) Rintojen kasvu ja kuukautisten alkaminen ovat keskeisiä kasvattamaan tytön ja naisen identiteettiä. Puberteetti- iässä on normatiivista tuntee epävarmuutta omasta sukupuoli- identiteetin määrittämisestä. Sukupuoli- identiteetin fiksoituminen tapahtuu yleensä nuoruusiän loppupuolelle kasvaessa. (Cacciatore 2010, 65- 66; Choatin 2014; 38- 42; Laukkanen 2010, 62- 63.) Kaltiala- Heinon, Työläjärven ja Suomalaisen (2018, 2041) mukaan länsimaissa kasvaa sukupuoli- identiteetin tutkimuksiin hakeutuvien nuorten määrä.

Tyttöyttä ei nykypäivän tyttötutkimuksessa käsitellä pelkästään elämänvaiheena vaan postmodernina kategoriana, johon liittyvät psykologiset ja biologiset prosessit. Tyttöys ymmärretään kulttuurisena konstruktiona, joka on kaiken aikaa muutoksessa ja neuvoteltavissa. Siinä ovat esillä perinteiset odotukset tyttöydelle sekä konventionaaliset sukupuolen esittämisen ja tekemisen tavat. (Ojanen 2011, 9-13.) Tyttötutkimus keskittyy sukupuolen lisäksi myös iän tutkimukseen. Sukupuolen rakentumista ja sosiaalista paikkaa määrittävä merkittävä tekijä on ikä. Ikäkausitutkimuksella (lapsi- tai nuorisotutkimus) on tärkeä rooli tyttötutkimuksessa, vaikka tarkkaa tyttöikää määritellään hyvin harvoin. Tytöiksi voidaankin nimetä henkilöitä, jotka toisenlaisessa kontekstissa määrittäytyisivät nuoriksi naisiksi. (Ojanen 2011, 11.) Tyttötutkimus on syntynyt tarpeesta tehdä myös nuorisotutkimuksen sukupuoli näkyväksi. Neutraali puhe nuorista on usein tarkoittanut käytännössä pelkästään poikia ja heidän ehdoillaan tapahtuvaa toimintaa. (Vehkalahti, Kaisa 2012. 85- 87.) Nykyään kansainvälinen tyttötutkimus on laajalle levinnyt. Kasvatustieteellisestä näkökulmasta tyttöjä on tutkittu mm. sosioekonomisen taustan vaikutuksesta oppimistuloksiin (Shahidul ja Zehadul Karim 2015, 25- 36) sekä oppimateriaalien sukupuolittuneisuudesta (Jurva 2013, 293- 305). Samoin seksuaalisesta häirinnästä koulussa ja sosiaalisessa mediassa (Ringrose, Harvey, Gill ja Livingstone 2013, 305- 323) on tutkittu tyttöjen perspektiivistä kuin myös tyttöjen suhteesta teknologiaan ja matemaattisiin tieteisiin (Leder 2017, 84- 97).

2.2 Nyky- yhteiskunnan haasteita tyttöjen elämässä

Nykyajan tytöt kohtaavat hyvin erilaisia haasteita elämässään kuin aikaisemmat sukupolvet. Perinteisesti suomalaisen yhteisön naisihanne on korostanut pehmeitä arvoja. Naisen on kuulunut ottaa toiset huomioon, kokea hoivaamisen tarvetta, omata empatiakykyä sekä kärsivällisyyttä. Kuitenkin naiseuteen kuuluu myös aktiivisuus sekä terveet, aggressiiviset kokemukset. (Aalberg ja Siimes 2007, 102.)

Eryteisesti tyttöjen ja naisten ulkonäköön liittyvät odotukset ja ihanteet ovat medioissa näkyvästi esillä. Ulkonäkö on monimuotoinen sosiokulttuurinen luomus, eikä anna pelkästään vain fyysisiä faktoja mm. ikä, sukupuoli tai etninen tausta. Ulkonäköä käytetään minuuden, hyväksyttävyyden ja statuksen ilmentämiseen (Gilbert 2002, 8-9; Valtari 2005, 82- 97). Käsitukseen, mikä on kaunista, vaikuttivat ennen filosofiset, uskonnolliset sekä taloudelliset syyt. Nykyään siihen vaikuttavat viestintä ja ihanteen saavutettavuus voi muodostua mahdottomaksi. (Utrio 2001, 7). Viimeisinä vuosikymmeninä tapahtui merkittävä murros ihmisen fyysisyyden ja psyykkisyyden yhteydessä. Korostuneet elämäntyylien ulkoiset merkit sekä ihmisen identiteetin esineellistyminen ovat kasvaneet (Wilska 2005, 177.) Ihmiskeho voidaan ajatella tuotteena, jonka arvon määrittää kauneus sekä terveys. Eryteisesti tytöt ovat alkaneet muodostaa identiteettiään ulkonäkönsä kautta. (Callahan ja Sentilles 2012, 43). Länsimaisessa ulkonäkökeskeisessä kulttuurissamme menestykseen ja onnellisuuteen liitetään usein hyvä ulkonäkö. Mallien hoikkuutta ja virheetöntä ihoa korostavan aikakauden rinnalle on tullut myös lihaksikkuutta ihannoiva ajanjakso. Sosiaalisena luontokappaleena ihminen, erityisesti nuorena, on riippuvainen muiden mielipiteistä ja siihen liittyy paljon vertailua (Gilbert 2002, 8-9).

Sosiaalinen media on merkittävä kanava erilaisten ulkonäköihanteiden luomisessa ja se koskettaa valtaosaa lapsia ja nuoria. Viestinnässä käytetyt mainos- sekä yksityiskuvat ovat usein käsiteltyjä vastaamaan ihanteita. Koska nuorena tytöt kamppailevat usein itsetuntonsa ja identiteetin muodostumisen kanssa, voi ulkonäköpaineet kasvaa erityisen suureksi. Iso- Britaniassa vuonna 2019 julkaistu tutkimus *“Depression in girls linked to higher use of social media”* tuo tietoa sosiaalisen median runsaan käytön haittapuolista nimenomaan tytöillä. Internetissä tapahtuva kiusaaminen sekä häirintä, unenlaadun heikkeneminen sekä erilaiset sosiaalisen median käytön riskitekijät ovat tutkijoiden mukaan suurimmat pahoinvointia aiheuttavat asiat tytöille. Eryteisesti sovellukset, joissa fyysinen vaikutelma, valokuvien ottaminen ja kommentointi ovat keskeisiä, kasvattivat käyttäjien mahdollisuutta kokea pahoinvointia ja masentuneisuutta. (University College London 2019.) Sheffieldin yliopiston tutkimus vuodelta 2016 paljastaa, että mitä enemmän lapset viettävät aikaa sosiaalisissa medioissa, onnellisuuden tunteet elämän eri osa- alueilla vähenevät. Sosiaalinen verkostoituminen on muuttanut lapsuutta dramaattisesti viimeisen vuosikymmenen aikana. Tutkimuksessa nousi esille itsensä negatiivinen vertaaminen toisiin. (McDool, Powell, Roberts ja Taylor 2016.) Sosiaalisen median sovelluksissa olevat filterit ja kuvanmuokkaus mahdollisuudet ovat tuoneet esille jo äärimmäisiä tekoja ulkonäön vuoksi. Bostonin lääketieteellisen keskuksen tutkijat ovat huomanneet kasvavan suuntauksen *“Snapchat dysmorphia”*, jolla tarkoitetaan ihmisen kokevan huolestuttavan hämärtyvän todellisuuden ja sosiaalisen median välillä. Asiakas pyrkii

plastiikkakirurgian keinoin näyttämään itsestään otetulta retusoidulta kuvalta. Eri sovelluksilla voidaan valokuvia vääristää, jolloin saadaan iho tasaiseksi, reidet kapeaksi, huulet täyteläisiksi tai luuston rakenne paremmalta. Tällainen pakonomainen taipumus voi johtaa liiallisiin kauneusleikkauksiin ja tavoittelemaan mahdotonta. (Rajanala, Maymone ja Vashi 2018.)

Jokainen tuntee jossain elämänsä vaiheessa ahdistuksen tunnetta. Se on elämään kuuluva inhimillinen tunne, joka merkitsee uhkaavaa tilannetta. Huolet, pelot, ajatukset ja kokemukset voivat aiheuttaa ahdistusta. Nuoruudessa ollaan alttiina sosiaaliselle paineelle ja kehon muutoksille. Pelko omasta pärjäämisestä ja itsenäisyyden lisääntymisestä voivat aiheuttaa ahdistusta. Voimakas ja hallitsematon ahdistus voi alkaa haitata arkielämää ja heikentämään toimintakykyä. (Mielenterveystalo.s.a.) Lapsuusiässä ahdistuneisuushäiriöiden esiintyvyydessä ei merkittäviä eroavaisuuksia ole tyttöjen ja poikien välillä. Kuitenkin nuoruusikä tultaessa yleistyy tytöillä selvästi ahdistuneisuuteen liittyvät häiriöt, joihin voi liittyä fyysisiä ja psyykkisiä ongelmia. (Rockhill, Kodish, DiBattisto, Macias, Varley ja Ryan 2010. 67, 73- 75.) On selvitetty, että tytöt oireilevat enemmän verrattuna poikiin, etenkin ahdistus- ja masennustyyppisten mielenterveyshäiriöiden kanssa (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Kouluterveyskyselyt 2017- 2019). Elämänlaadun heikkeneminen nuoruudessa on yhteydessä todettuun mielenterveyshäiriöön. Normaalin kehityksen este, joka ilman tarpeellista huomiota tai hoitoa jäädessään, voi näkyä aikuisuudessa eri tavoin. (Rimpelä 2010, 14- 23.)

Yhteiskunnan muutos ulkonäkökeskeisemmäksi nostaa esiin enemmän psyykkisiä häiriötiloja, joissa on kyse sekä ruumin että mielen sairauksista. Englantilainen tutkimus vuodelta 2019 osoittaa pitkittyneiden ahdistuneisuushäiriöiden kasvattavaa vaikutusta syömishäiriöiden esiintymiselle. Tutkimuksen tulokset tuovat esiin ahdistuneisuushäiriön potentiaalisena interventiokohteena syömishäiriöiden ehkäisyssä. (Haase, Zerwas ja Micali 2019.) Erilaiset syömishäiriöt ovat yleisempiä tytöillä kuin pojilla. Syömishäiriöt ovat psyykkisiä sairauksia, jotka aiheuttavat erilaisia fyysisiä sekä eri hormonitoimintojen ongelmia mm. kuukautisten poisjäänti. (Ebeling 2010, 32- 34.) Vuoden 2012 Nuorisobarometrin selvityksessä käy ilmi, että tyttöjen laihduttaminen yleistyy selvästi 11- 15- ikävuosien aikaan (Myllyniemi 2012, 96- 99). Toisaalta myös lasten ja nuorten lihavuus on Suomessa kasvanut kansanterveydelliseksi ongelmaksi. Lihavuus ja syömishäiriöt voivat vaarantaa nuorten terveyttä ja kehitystä. (Ebeling 2010, 32- 34.)

Yhteiskunnassa vallitsevat rakenteet ja asenteet voivat estää tyttöjä toimimasta itseään kiinnostavalla alalla ja näin menetetään osaamista sekä resursseja. Huolimatta viime vuosina tehdyistä pyrkimyksistä lisätä sukupuolten tasa- arvoisuutta koulutuksessa, edelleen on paljon tehtävää, selviää Kollmayerin, Schoberin ja Spielin (2018) tieteellisestä artikkelista. Sukupuolistereotyyppioista tulisi pyrkiä luopumaan, koska tämä ylläpitää segregatiota nais- ja miesvaltaisiin aloihin. Median tulisi kuvata sukupuolen moninaisuutta erilaisissa työtehtävissä. Purkamalla sukupuolittunutta kielenkäyttöä voidaan vaikuttaa mielikuviin eri sukupuolelle sopivista ammateista. (Teräsaho ja Närvä 2019, 12- 14.) Koulutuksen ja kasvatuksen tavoitteena on ollut edistää tasa- arvoa, mutta edelleen tiedostamatta tuotetaan eriarvoisuutta. Koulutusjärjestelmässä on poikkeuksellisen vahva sukupuolittuminen tyttöjen ja poikien aloihin. (Aapola- Kari 2019, 59- 61;

Husu 2010, 221- 228.) Sukupuoleen liittyvät haasteet koulutusjärjestelmässä on esteenä taloudelliselle kasvulle sekä paremmille uramahdollisuuksille, etenkin naisille. Haasteena on perinteisten sukupuoliroolien vahva vaikutus jo lapsuudesta asti. (European Institute for Gender Equality 2017.) Koulutus politiikkana sekä käytäntönä vaikuttaa ihmisen kokemuksiin ja mahdollisuuksiin toimia yhteiskunnassa, jossa kokemukset täyttyvät sukupuolittuneista, rodullistetuista sekä heteronormatiivisista käytännöistä (Aapola- Kari 2019, 59- 62).

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen kouluterveyskyselyistä 2017- 2019 huomataan, että etenkin tytöillä yksinäisyys on kasvanut. Samoin tyttöjen osuus, jotka koulu yhteisöissä eivät koe olevansa osa yhteistä ryhmää, on noussut. Kyselyissä vastaajana olivat perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaiset, lukiodien ja ammatillisten oppilaitoksien opiskelijat. (THL Kouluterveyskyselyt 2019.) Yksinäisyys on negatiivinen sekä ahdistavana koettu tunne ja se on merkittävä riski nuoren terveydelle. Lyyra, Junttila, Tynjälä ja Välimaa (2019, 1670- 1675) toteavat tutkimuksessaan, että yksinäisyys on yhteydessä nuorten lisääntyneeseen psykosomaattiseen oireiluun sekä koettujen oireiden lääkkeiden käyttöön. Sosiaalinen yksinäisyys on merkittävä riski nuoren syrjäytymiseen (Lehtonen ja Kallunki 2013). Jan- Erik Nurmi (2011, 28- 35) painottaa nuorten syrjäytymisen ehkäisykeinoissa itsetunnon tukemiseen, myönteisen ajattelun vahvistamiseen, sosiaalisten taitojen opetteluun, koulutus- ja urasuunnitelmien tekemiseen.

3 SUOMEN SETTLEMENTTILIITTO JA SEN TOIMINTA

Setlementtiliikkeen toiminta alkujaan syntyi 1800- luvun lopulla Itä- Lontoossa. Alkujaan ensimmäisen setlementti Toynbee Hall perustettiin vuonna 1884. Perustajina toimivat kirkkoherra Samuel Barnett vaimonsa Henrietan kanssa. Kansalaiskeskuksia perustettiin köyhimpiin kortteleihin ja niissä tarjottiin koulutusta sekä tukea ihmisille, joilla oli sosiaalisia ongelmia. Tavoitteena oli köyhien ihmisten asuinalueille tuoda sosiaalista ja sivistyksellistä toimintaa. (Toynbee Hall 2018.) Setlementti on suora lainaus englanninkielestä (settlement, to setle) ja se tarkoittaa asutusta, asettumista asumaan, sopeutumista ja sovittamista. Suomeen Setlementtiliike tuli vuonna 1918 ja myöhemmin nimi muuttui Suomen Setlementtiliitoksi. Suomeen perustettu ensimmäinen setlementtitalo Kalliola, avattiin Helsingin Kallioon vuonna 1919. (Suomen Setlementtiliitto, s.a.)

Suomessa setlementtiliikkeen keskusjärjestönä toimii Suomen Setlementtiliitto. Suomen Setlementtiliiton paikallisia jäsenyhdistyksiä kutsutaan setlementiksi. Setlementtitoiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton, joten toimintaan pystyy osallistumaan eri uskontokuntiin ja poliittisesti eri tavoin ajattelevat. Lisäksi toiminta on voittoa tavoittelematonta. Tällä hetkellä Suomen Setlementtiliiton jäsenenä on 45 paikallisyhdistystä ja sen onkin sivistys- ja sosiaalialan suurimpia palveluntuottajia ympäri Suomea. Myös työllistäjän rooli on merkittävä ja palveluksessa toimii tuhansia ammattilaisia sekä vapaaehtoisia. (Suomen Setlementtiliitto, s.a.)

Yhdenvertaisuuden, moniarvoisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäminen ovat setlementtityön tärkein tavoite. Jokaisella on oikeus hyvään elämään kaikissa elämäntilanteissa. Tukemalla ja kannustamalla ihmisiä rakennetaan yhteistä hyvää. Kunnioitus jokaista kohtaan, moninaisuuden ymmärtäminen sekä heikoimpien tukeminen ovat toiminnan välineinä. (Suomen Setlementtiliitto, s.a.)

3.1 Joensuun Setlementti ry

Joensuun Setlementti ry:ssä toiminta aloitettiin vuonna 2002. Se on kasvatuksellista ja sivistyksellistä työtä tekevä yhdistys. Sen toiminta on ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja osallisuuden lisäämistä. Tavoitteena on luoda edellytyksiä, että jokainen voi rakentaa oman elämänsä perustuksia ja tulla kohdatuksi sellaisena kuin on; Omana itsenään. Joensuun Setlementti ry:n toiminta -ajatuksena on ihmisten välisen vuorovaikutuksen sekä osallisuuden lisääminen. Joensuun Setlementti tekee työtä lasten, nuorten sekä senioreiden kanssa. Lisäksi tehdään monikulttuurista työtä sekä erilaisia hankkeita. Pääyhteistyökumppaneita ovat Setlementtiliitto, Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak), Joensuun kaupunki sekä Pohjois- Karjalan Maakuntaliitto. (Joensuun Setlementti, s.a.)

Toimintaa ohjaavia arvoja ovat arjessa toteutuva lähimmäisen rakkaus ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. Moninuotoiseen yhteistyöhön kannustetaan ennakkoluulottomasti sekä kaikenlaisen erilaisuuden hyväksyntään. Yksilöiden oikeuksia kunnioitetaan ja jokainen on ihonväristä, sukupuolesta tai kulttuurista riippumatta tasa- arvoisia. Kaikin tavoin sitoudutaan auttamaan kaikkein heikoimmassa tilanteissa olevia ihmisiä. Luotetaan ihmisiin ja heidän yhteisönsä kykyihin ratkaista ongelmia ja uskotaan ystävyys- ja yhteyksien mahdollisuuksiin yli rajojen. Samoin paikallisuus toiminnassa on tärkeässä asemassa. (Joensuun Setlementti, s.a.)

3.2 Setlementtiliiton Tyttötyö ja Tyttöjen Tupa- toiminta

Tyttötyöksi kutsutaan toimintaa, jota ohjaa sukupuolisensitiivinen työote. Toiminnassa tuetaan tyttöjä tai tytöksi itsensä kokevia henkilöitä löytämään sekä pohtimaan omannäköistä identiteettiä ja olemisen tapaa. Lisäksi toiminta on avointa myös henkilöille, jotka eivät ole identifioineet itseään kummankaan sukupuolen edustajiksi tai ovat molempia sukupuolia. Tyttötyössä huomioidaan tyttöjen tarpeita, tyttöjä yhdistäviä kehityksen ominaispiirteitä sekä samalla huomioidaan tyttöjen välisiä eroja ja erilaisia olemisen tapoja. Toiminnassa tunnistetaan sukupuolen moninaisuus ja pohditaan sekä kyseenalaistetaan sukupuoleen liittyviä odotuksia, rooleja ja malleja. (Setlementtiliitto s.a.)

Toimintamuodot Joensuun Setlementin nuorisotyössä ovat *Tyttöjen Tupa* ja *Poikien Tupa*. Näiden toimintamuotojen lisäksi Setlementin kautta toimitaan koulunuorisotyön parissa sekä koordinoidaan *Isosisarustoimintaa*, joka on ammatillisesti ohjattu vapaaehtoistyön toimintamalli. (Joensuun Setlementti s.a.)

Joensuun Setlementin nuorisotyön tavoitteet ovat:

1. Vahvistaa lasten ja nuorten itsetuntoa sekä myönteistä minä- kuvaa
2. Vähentää lasten ja nuorten yksinäisyyttä sekä lisätä ryhmiin kuulumisen ja osallisuuden tunteita
3. Vahvistaa lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitoja
4. Tukea lapsia ja nuoria kasvun vaiheissa sekä erityisissä haasteissa

(Joensuun Setlementti s.a.)

Setlementin nuorisotyössä painottuu myös sosiokulttuurisesti innostava työote (Lapset & nuoret. Joensuun Setlementti s.a.). Sosiokulttuurinen innostaminen (*animation socioculturelle*) on pedagoginen liike, joka on laajalle levinnyt. Liike syntyi toisen mailman sodan jälkeen Ranskassa. Yhteiskunnassa haluttiin löytää jälleen demokraattisia arvoja ja toimintatapoja sodan sekä diktatuurin jälkeen. Ihmisiä haluttiin aktivoida kehittämään omaa lähiyhteisönsä, jolla nähtiin olevan osa laajempaa yhteiskunnallista muutosta. (Malmi, Seppälä, Eischer ja Mulari 2012, 10- 12.)

Sosiokulttuurisen innostamisen yhtenä kasvatuksellisena päämääränä on vahvistaa ihmisen omaa persoonallista ja kriittistäkin ajattelua. Vahvistetaan mahdollisuutta asenteiden muutoksiin sekä oman herkkyyden ja innostumisen tunnistamista. Innostamisen avulla tuetaan toimintaa ihmisten välillä ja aktivoidaan heitä osallistumaan kehittämään yhteisöjä. Samalla vahvistetaan sosiaalista kasvua, herätetään sosiaalista tietoisuutta ja sitoutumista. (Malmi ym. 2012, 10- 12.) Keskeisinä tavoitteina sosiokulttuurisessa innostamisessa ovat ihmisen elämänlaadun parantaminen sekä tietoisuuden herättäminen yhteiskunnallisissa asioissa. Ihmisiä tuetaan aktiivisiksi toimijoiksi yhteisöissään sekä vahvistetaan tietoisuutta toiminnan yhteiskunnallisesta merkityksestä. Sosiokulttuurisen innostamisen kulttuurisessa ulottuvuudessa tavoitellaan ihmisen ilmaisun kehittymistä eri tavoin. Eri taidemuotoja ja luovia menetelmiä voidaan käyttää mahdollisimman monipuolisesti. Kulttuuri pyritään tuomaan kaikkien ulottuville ja luovilla ja toiminnallisilla menetelmillä tuotetaan yhteisöllisyyttä. (Malmi ym. 2012, 10- 12; Kurki 2000.)

Ryhmäidentiteetti ja ryhmään kuulumisen vahvistaminen sekä tukeminen ovat keskeistä sosiokulttuurisessa innostamisessa. Aidon yhteisön rakentumisen perusedellytys on, että toimintaan sitoudutaan ja se koetaan itselle tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Tavoitteena on tuottaa toimintaa, jossa ryhmät itsenäisesti, omaehtoisesti ja tavoitteellisesti tuottavat toimintaa innostajan toimiessa tukena ja päävastuunkantaja. Ihmisiä tuetaan innostamisen kautta aktiivisiksi toimijoiksi yhteisössään. Samalla vahvistetaan heidän tietoisuuttaan toimintansa laajemmasta yhteiskunnallisesta merkityksestä. (Malmi ym. 2012, 10- 12.)

4 SUKUPUOLISENSITIIVINEN SOSIAALINEN NUORISOTYÖ

Setlementtiliitto (s.a.) kuvaa sukupuolisensitiivisen sosiaalisen nuorisotyön olevan yhtä aikaa arvo, asenne sekä ajattelu- että toimintatapa. Työssä tiedostetaan sukupuolen ja ihmisyyden eri piirteiden vaikuttavan kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin. Huomioidaan ihmisten kohtaaminen ja kohtelu, elämässä avautuvat sekä poissulkeutuvat mahdollisuudet. (Setlementti s.a.) Keskeinen ajatus sukupuolisensitiivisessä sosiaalisessa nuorisotyössä on, että nuoret tarvitsevat aikuisten avointa tukea sekä arvokkuuden tunteen kasvattamisena omana itsenään. Nuori voi kokea sopimattomuuden traditionaalsiin sukupuolirooleihin. Nuorten turvallisuuden tunnetta ja omanarvontuntoa lisäämällä voidaan ennaltaehkäistä päihteiden käyttöä sekä väkivaltaista käyttäytymistä. Vuorovaikutuksen nuorten ja aikuisten välillä tulee perustua tasavertaisuuteen ja toisten kunnioitukseen. Lisäksi aikuisilla, jotka ohjaavat nuoria, on keskinäisen vuorovaikutuksen laadulla sekä eri sukupuolia koskevilla käsityksillä merkitystä. (Mulari ym. 2012, 9- 12; Näre 2008, 542- 543; Punnonen 2008, 527.)

Nykyisin yhteiskunnassa keskustellaan paljon tasa- arvosta. Kuitenkin nuorille tarjotaan erilaisia sukupuolitettuja esikuvia, joista osa on hyvinkin stereotyyppisiä. Päivähoito, koulu ja muut erilaiset ympäristöt voivat ylläpitää olettamuksia sekä odotuksia tytöille tai pojille soveltuvasta toiminnasta (Juutilainen 2003, 64; Mulari ym. 2012, 10; Vilka 2010, 111- 117). Ihmisten väliseen vuorovaikutukseen on sukupuolella ja siihen liittyvillä käsityksillä huomattava vaikutus. Jo varhaislapsuudessa hyväksytään erilaisia asioita eri sukupuolille ja tämä voi tulla myös esteeksi toteuttaa itseään. (Kilpiä 2015; Punnonen 2008, 521- 522.)

4.1 Sukupuolisensitiivisyys

Kalliokosken ja Karvisen (2019) mukaan sukupuolisensitiivisyydellä tarkoitetaan taitoa ja herkkyyttä tunnistaa sukupuoliin kulttuurisesti sekä sosiaalisesti liitettyjä normeja ja oletuksia. Nämä voivat näkyä tiiviisti rakenteissa, käytänteissä, toiminnoissa sekä puheen tasolla. Lisäksi sukupuolisensitiivisyyteen kuuluu stereotyyppisten sukupuolikäsitysten vaikutuksien ymmärrys laajasti yhteiskunnallisella kuin yksilötasolla. (Kalliokoski ja Karvinen 2019, 8.) Ihmistä tarkastellessa biologisen taustan lisäksi sosiaalisen ja kulttuurisen taustan kautta sekä niiden näkökulma huomioon ottaen, voidaan Ylitapio- Mäntylän (2012, 26) mukaan puhua sukupuolisensitiivisyydestä. Huuki (2010) kuvaa väitöskirjassaan sukupuolisensitiivisyydellä tai sukupuolitietoisuudella tarkoitettavan tietoisuutta, kuinka sosiaalisissa tavoissa rakentuneista eroista merkittävin on sukupuoli. Lisäksi hän kuvailee sukupuolen nivoutuvan muihin sosiaalisiin luokituksiin, mm. yhteiskuntaluokkaan, etnisyyteen, ikään ja seksuaalisuuteen. Siihen kuuluu yksilöiden välisten erojen tunnistaminen tarpeissa sekä viestintätavoissa. (Huuki 2010, 43.) Käytännössä tiettyyn sukupuoleen liitettyjen arvojen sekä asenteita tehdään näkyväksi. Kyseessä ei ole sukupuolelle tavallisena pidetyn toiminnan vahvistamista, vaan nimenomaan sukupuoleen sivilisaation puolelta kohdistettujen odotusten esille tuomista. (Kalliokoski ja Karvinen 2019, 7-9; Mulari ym. 2012, 9- 11; Punnonen 2008, 521- 522.) Anttosen (2017, 23) mukaan sukupuolisensitiivisyys- käsitteen rinnalla käytetään sukupuolitietoisuuden- käsitettä, erityisesti tutkimuskirjallisuudessa. Sukupuolitietoisuuden Vilka

(2010) näkee laajana kokonaisuutena, johon kuuluu tieto sukupuolen ja seksuaalisuuden käsitteiden muotoutumisesta historiasta, sukupuolten tasa- arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä välittömästä ja välillisestä syrjinnästä. Lisäksi siihen kuuluu tietoisuus sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvästä häirinnästä, sukupuolten tasa- arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Sukupuolen valtavirtaistaminen on osana myös sukupuolitietoisuutta. Lisänä kuuluu ymmärrys, kuinka temperamentti piirteet sukupuolittuvat tai seksualisoituvat kanssakäymisessä. (Vilka 2010, 167.)

Kun määritellään sukupuolisensitiivisyyttä (engl. *gender sensitivity*), on hyvä tarkastella käsitteitä sukupuoli ja sensitiivisyys. Sukupuoli on biologinen sekä geneettinen, mutta lisäksi hyvin sosiaalinen sekä kulttuurinen ilmiö. Se on keskeinen tekijä, kun ihmiset hahmottavat ja määrittelevät toisiaan. Erilaisten ominaisuuksien lisäksi voidaan sukupuoli nähdä myös hierarkioina ja valtasuhteina. (Rossi 2012, 21-23.) Ylitapio- Mäntylän (2012, 20- 21) mukaan yhteiskunnassa vallitsi 1970- luvulle asti ajatus määrittää ihmisen sukupuoli vain biologisten ominaisuuksien mukaan. Biologinen sukupuoli (eng. *sex*) koostuu geneettisestä, anatomisesta sekä hormonaalisesta sukupuolesta. Geneettisellä sukupuolella voidaan viitata sukupuolikromosomien osoittamaan sukupuoleen. Sukupuolen ulkoiset ja sisäiset rakenteelliset ominaisuudet muodostavat anatomisen sukupuolen. Hormonaalisella sukupuolella tarkoitetaan sukupuolihormonien suhdetta kehossa. (Juvonen, Rossi ja Saresma 2010, 12; Vilka 2010, 17). Husso ja Heiskalan (2016, 131) sekä Uusitalo- Herttuan (2012, 21) mukaan lapsen sukupuolinormatiiviseen rooliin kasvu alkaa syntymästä vanhempien nimetessä lapselle sukupuoli. Vuosittain syntyy lisäksi intersukupuolisia lapsia. Heillä on synnynnäisesti sekä miehen että naisen sukupuoliominaisuuksia. (Vilka 2010, 26- 27.) Sukupuolen moninaisuudella tarkoitetaan ihmisen kokemista ja ilmaisemista sukupuoleltaan monin eri tavoin (Kalliokoski ja Karvinen 2019, 4). Ihminen voi kokea ja tuntea olevansa mies, nainen, molempia tai ei kumpaakaan sukupuolta. Jokainen ihminen sijoittuu osaksi sekä seksuaalisuuden että sukupuolen moninaisuutta. Lisäksi elämän aikana ajattelu, tunteet sekä käyttäytyminen voi vaihdella ja seksuaalisuus ja sukupuoli saavat erilaisia merkityksiä. (Lehtonen 2006, 13- 14.)

Sukupuolen moninaisuutta lisää kulttuurilliset ja sosiaaliset tekijät. Sosiaalisella sukupuolella (eng. *gender*) korostetaan sukupuolen ymmärtämistä yhteiskunnallisena sekä kulttuurisena käsitteenä (Uusitalo- Herttua 2012, 20). Karvinen (2016, 8) kokee, että sukupuolen moninaisuutta on vasta viime vuosia aloitettu ymmärtämään. Ihmiset elävät erilaisissa elämäntilanteissa sekä olosuhteissa. Ne vaikuttavat ihmisten mahdollisuuksiin millaista sukupuolen ilmaisua tai seksuaalisuutta arvostetaan ja toivotaan yhteiskunnassa. Eri sukupuolien sosiaalista painetta määräävät siis monet eri tekijät ja ne ovat jatkuvasti muutoksessa. (Lehtonen 2006, 13- 14; THL 2020.; Uusitalo- Herttua 2012, 20; Vilka 2010, 111- 117.) Sukupuoli on alkuperäisin tekijä, joka on erilaistanut ihmisiä. Ihmiskunnan kasvun ja erilaatuisen eriytymisen myötä ovat muut eroavaisuudet ihmisten kesken syntyneet. Alkujaan ei minkäänlaisia eroja mm. kansallisuuteen, kulttuuriin tai yhteiskuntajärjestelmään sukupuolten kesken ole ollut. Sukupuolella on siis aivan erityinen merkitys ihmisenä olemisessa. (Purjo 2012, 64- 65.) Rossi (2012, 24) sekä Pennanen (2016, 30) tuovat esiin Thomas Laquerin tulkinnan, kuinka antiikista 1500- luvulle länsimaisessa lääketieteessä hallitsi ns. yhden sukupuolen malli. Vilka (2010, 44) kuvailee, kuinka tutkijoiden ajattelussa pitkään muodostui käsitys hierarkkisesta mielikuvasta sukupuolten vastakkainasettelusta. Yksinkertaisimmin ajatellen

voidaan mieltää kaksi annettua biologista sukupuolta. Nämä käsittävät eroja naisten ja miesten välillä. (Bahar, Gritane ja Jonstoj 2011, 12- 13.) Suhonen (2014, 178) näkee kulttuurimme edelleen käsittävän kaksi sukupuolta eikä tunnista tai tunnusteta muita. Huukin (2016) mukaan on ihmisoikeuskysymys saada kasvaa sukupuolirajojen yli.

Sanalla "*sensitiivinen*" tarkoitetaan herkkätuntoista ja se tulee latinan kielen verbistä "*sentire*" (tuntea) (Aikio toim. 2000, 555). Sensitiivinen määritellään herkkätuntoiseksi, sensitiivisyys herkkätuntoisuudeksi ja herkkyudeksi Uuden suomalaisen sivistyssanakirjan mukaan (Nurmi, Rekiaro ja Rekiaro 2001, 69). Anttonen (2007, 10) puolestaan määrittelee sensitiivisyyden sellaiseksi olemisen tai lähestymisen käytännöksi, jossa ohjaaja on herkistynyt, valpas ja avoin arvioimaan omia arvoja, asenteita ja toimintaa. Lisäksi hän ajattelee sensitiivisyyden sisältävän muutoksen tai ainakin sen mahdollisuuden. (Anttonen 2007, 10).

4.2 Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö

Sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä kannustetaan jokaista olemaan oma itsensä sekä rohkaistaan olemaan yhdenvertaisessa vuorovaikutussuhteessa toisiin (Mulari ja Eischer 2012, 9- 10). Sukupuolisensitiivinen työote vaatii ohjaajalta herkkyyttä havaita menneen ja nykyisen ajan kontekstit, joissa sukupuolta tuotetaan. On opittava tunnistamaan yhteiskunnassa sukupuolistavia rakenteita sekä prosesseja. Lisäksi sukupuolisensitiivistä työtettä käytettäessä on ohjaajan olla tietoinen omista sukupuoliin kytkeytyvistä olettamuksistaan sekä kriittisesti arvioida omia näkemyksiään. (Kalliokoski ja Karvinen 2019, 8-9.) Huukin (2016) mukaan ohjaajalta sukupuolisensitiivisyys vaatii ymmärrystä sukupuolen ympäristöllisten ja biologisten tekijöiden rakennelmana, jossa kumpikaan ei ole hallitsevampi. Juutilainen (2003, 63- 64) sekä Mulari, Eischer ja Uusitalo- Herttua (2012, 9-10) määrittelevät sukupuolisensitiivisen ohjauksen ammatilliseksi ohjaustoiminnaksi, jossa yhteiskunnan sukupuolistuneet menettelyt ja niiden seuraukset tunnustetaan, tiedostetaan ja merkityksellistetään. Sukupuolisensitiivisellä työotteella tehtyä nuorisotyötä toteutetaan järjestöjen sekä kuntien toiminnassa (Anttonen 2017, 19). Veronika Honkasalo (2011) teoksessaan "*Tyttöjen kesken- Monikulttuurisuus ja tasa- arvo nuorisotyössä*" on tutkinut kunnallista sekä järjestöjen tekemää sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä.

Sukupuolisensitiivinen työote sisältää näkemyksen sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuudesta. Sukupuolisensitiivisessä työotteessa on tarkoitus purkaa, laajentaa ja avartaa näkökulmia sukupuolirooleista ja sukupuolen välisistä käyttäytymismalleista. Sukupuolisensitiivisyys merkitsee herkkyyttä havainnoida sukupuolen monimuotoisuuden tärkeys ja sen moninaiset vaikutukset nuoren kehityksessä. (Honkasalo ja Souto 2008, 123- 124; Kalliokoski ja Karvinen 2019; 8- 9; Mulari ja Eischer 2012, 9- 10.) Sukupuolisensitiivisessä työotteessa pyritään erilaisuuden tunnistamiseen kuitenkin asettamatta eroja arvojärjestykseen. Oman sukupuolen tunteminen vahvistaa suhteen rakentamista vastakkaiseen sukupuoleen ja ymmärrykseen erilaisuudesta. Arvostus sukupuolta ja ihmisen moninaisuutta kohtaan kasvaa. (Näre 2008, 542- 543.) Nuorilla on monia eri tapoja päätyä sukupuolisensitiiviseen toimintaan mukaan. Nuori voi tulla oma- aloitteisesti, jonkun viranomaisen tai

ammattillisen asiantuntijan neuvosta. Lisäksi läheiset, oppilaitosvierailut, tapahtumat ja työpajat tuovat nuoria toimintaan. (Anttonen 2017, 14- 15.)

Sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä vahvistetaan tyttöjä ja naisia miettimään sekä hakemaan itselleen sopivaa tapaa tai tyyliä olla oma itsensä. Yhtään ainoa oikeaa tapaa ei ole, vaan tapoja voi olla moninaisia. Tyttöys ja naiseus ovat hyvin moniulotteisia ja jokainen voi tunnistaa voimavaroja ja vahvuutta aikuistua itsensä näköiseksi ja tuntevaksi naiseksi. (Mulari ja Eischer 2012, 10.)

4.3 Sosiaalinen nuorisotyö

Sosiaalisessa nuorisotyössä nähdään monia piirteitä. Siitä löydetään nuorisotyön, erityisnuorisotyön sekä sosiaalityön ominaisuuksia. (Eischer ja Tuppurainen 2009, 13-14; Nieminen 2008, 27.) Se on ennaltaehkäisevää ja korjaavaa moniammatillista työtä, joka rakentuu yksilöllisistä lasten ja nuorten tarpeista. Sosiaalisessa nuorisotyössä hyödynnetään moniammatillista lähestymistapaa sekä verkostotyöskentelyä. Työn ominaisuutena on toiminnan sekä tuen pitkäjänteisyys. (Punnonen 2008, 523- 523.) Linnosuo (2004) kertoo sosiaalisen nuorisotyön pyrkimyksen kohdentua nuoriin, jotka tarvitsevat erityistä tukea. Toiminta kohdistuu kuitenkin hyvin pitkälti kaikkiin nuoriin. Valittavat toimintamenetelmät riippuvat työn tavoitteista, nuorten tilanteista ja toiveista. (Linnosuo 2004, 6.) Nieminen (2008, 23- 26) jakaa nuorisotyössä olevat funktiot neljään. Sosialisatiosfunktiota voidaan tarkastella nuorisotyön sosiaalistamiseen liittyväksi. Käytännössä nuoret liitetään kulttuuriin, yhteiskuntaan sekä lähiyhteisön jäseneksi. Personalisaatiosfunktio puolestaan tarkoittaa nuoren ohjaamista kehittymään omaksi itsekseen. Kompensatiosfunktiossa tasoitetaan nuoren sosialisatiossa sekä personalisaatiossa ilmenevät puutteet. Neljäntenä funktiona nuoristyössä on yhteiskunnan nuorille osoittamiin resurssihin ja niiden kohdistamiseen vaikuttaminen. Tätä nimitetään resursointi- ja allokointifunktio. (Nieminen 2008, 23- 26.)

Sosiaalisessa nuorisotyössä käytetään ja kehitetään myönteisiä voimavaroja vahvistavia toimintamalleja nuorille (Punnonen 2008, 523). Lähtökohtana on nuoren yksilöllinen kohtaaminen riittävän aikaisessa vaiheessa. Nuoren kokonaisvaltainen elämäntilanne tulee myös huomioida. (Eischer ja Tuppurainen 2009, 13-14.) Elämänvaiheena nuoruuteen liittyy uusien kulttuurillisesti määräytyneiden roolien ja asemien omaksuminen. Yhteiskunnallisessa jäsenyydessä nuoret hakevat vielä paikkaansa. Sosiaalisella nuorisotyöllä on tarkoituksena osallistaa lapsia ja nuoria. Osallistumisen eri muodoilla tarjotaan nuorille mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen toimijuuden kasvuun. Lisäksi sillä voidaan kasvattaa ja kehittää nuoren itsetuntoa. Harva nuori osaamiseltaan ja voimavaroiltaan pystyy täysipainoiseen osallistumiseen. Lähes jokainen nuori tarvitseekin jonkinlaista tukea sekä kokemuksia onnistumisesta. Nuorisotyö on tässä merkittävässä roolissa. (Horelli, Haikkola ja Sotkasiira 2008, 217.)

Särkelä- Kukon (2013, 34) mukaan osallisuus on käsitteenä laaja sekä vaikeasti rajattava. Sille ei voida muodostaa yksiselitteistä tai tarkkaa määritelmää. Käsitteen laajuudesta johtuen, määrittelyyn vaikuttaa tarkastelunäkökulma. Sosiaalisella ulottuvuudella osallisuudella tarkoitetaan kuulumista, jäsenyyttä, arvostusta ja toimivia suhteita. Lisäksi se merkitsee hyväksytystä ja turvallisesta paikasta

osana itseä isompaa yhteisöä. (Kiilakoski 2014, 41.) Sosiaalinen osallisuus näyttäytyy kuulumisena ja kuulluksi tulemisena yhteisöissä sekä vuorovaikutussuhteissa, jotka lisäävät elämän merkityksellisyyttä. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke Sokra ymmärtää osallisuuden sellaiseen kokonaisuuteen kuulumisena, jossa ollaan osana erimuotoisia hyvinvoinnin lähteitä sekä niihin vuorovaikutussuhteisiin, jotka kasvattavat merkityksellisyyttä elämään. Sosiaalityö on toimintavalmiuksia lisäävä hyvinvoinnin lähde. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari ja Keto- Tokoi 2017, 3). Merikukka, Ristikari ja Kiilakosken (2019, 403- 412) tekemässä tutkimuksessa huomataan sosiaalisen osallisuuden suojaavana tekijänä lyhyeltä koulutuspolulta nuorilla. Tämä on koulutus- sekä yhteiskuntapoliittisesti tärkeä löydös.

Sosiaalisessa nuorisotyössä valitaan menetelmät tarpeen mukaisesti sekä nuorten tavoitteita kuunnellen. Pyrkimyksenä on käyttää ja kehittää nuorten myönteisiä voimavaroja etsiviä sekä tukevia toimintamalleja. Erilaiset toimintamallit yksilöidään vielä nuorten tilanteesta sekä työlle asetetuista tavoitteista riippuen nuorille sopivaksi. Samalla harjoitetaan ja vahvistetaan nuorten omia sosiaalisia sekä vuorovaikutustaitoja muiden ihmisten kanssa. Mahdollisten ongelmien tunnistaminen ajoissa samoin on tärkeä osa sosiaalista nuorisotyötä. Tällaisia ongelmia voivat olla mm. koulunkäyntivaikeudet, vanhemmuuden puute, häiriökäyttäytyminen. (Punnonen 2008, 523- 524.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on kuvata nuorten kokemuksia Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminnasta. Tavoitteena on selvittää kokemuksia toiminnasta kävijöiden näkökulmasta. Lisäksi saadaan esiin mahdollisia kehittämistarpeita tai muita muutosehdotuksia tulevaisuutta ajatellen. Palveluntuottajan on tarpeellista saada tietoa palvelun käyttäjiltä. Rahoitus toimintaan tulee STEA:lta (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus), joten on myös toivottavaa saada toiminnan kokemuksista näyttöä palvelun rahoittajalle.

Tutkimuksella haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaisena nuoret kokevat aloituksen Tyttöjen Tuvan toiminnassa?
2. Millaisena konkreettinen toiminta näyttäytyy Tyttöjen Tuvan toiminnassa?
3. Millaisena nuoret kokevat Tyttöjen Tuvan ilmapiirin?
4. Millaista tukea kasvuun ja kehitykseen nuoret saavat Tyttöjen Tuvan toiminnasta?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Laadullinen tutkimus

Tämä opinnäytetyö tehtiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Se on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, joka koostuu luonnollisista ja todellisista tilanteista. Tällöin yritetään ymmärtää kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, 161; Kylmä ja Juvakka 2012, 16- 17.) Laadullisessa tutkimuksessa voi olla vähän osallistujia, koska tutkimus kohdennetaan ilmiön laatuun ei määrään. Oleellisen tiedon löytäminen tutkimusaineistosta voi vaikeutua liian laajasta tai puolestaan suppeasta aineistosta. Aineiston kylläntymisellä eli saturaatiolla tarkoitetaan, että tutkittavaan ilmiöön ei saada enää uusia elementtejä, vaan tutkimustehtävään on saatu vastaus. (Kylmä ja Juvakka 2012, 26- 27.) Tavoitteena on saavuttaa tutkimukseen osallistuvan henkilön omat kuvaukset koetusta todellisuudesta. Tutkimuksessa pyritään tutkimisen aikana saaduista kokemuksista tehdä tulkintoja ja johtopäätöksiä toiminnasta. Niiden avulla luodaan tietoa ja kuvauksia tutkittavasta aiheesta. (Hirsjärvi ym. 2009, 160-164; Kiviniemi 2007, 70.)

Tutkimuksen osallistujien näkökulman ymmärtämiseen kuuluu induktiivinen päättely, joka kuuluu laadullisen terveystutkimuksen peruspiirteisiin. Induktiivisuudella tarkoitetaan yleiselle tasolle etenemistä yksittäistapauksista. Tällöin kerätystä aineistosta tehdään havaintoja, jotka yhdistämällä saadaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Tutkimukseen osallistujien omakohtainen näkemys kohdeilmiöstä pyritään saamaan esille laadullisessa tutkimuksessa (Kylmä ja Juvakka 2012, 22- 26.)

Sukupuolisensitiivistä tyttötyötä on tehty Suomessa ja sitä on myös tutkittu aiemmin. Kuitenkin nuorten näkökulmasta tutkimustietoa on vähemmän. Lisäksi tutkimusta Tyttöjen Tuvan toiminnasta nuorten kokemuksiin perustuen ei ole Joensuussa tehty. Tyttöjen Tuvan kävijöiltä on tärkeää saada omiin kokemuksiin perustuvia ajatuksia, jotta saadaan tietoa, millaista merkitystä toiminnalla on.

6.2 Aineiston kerääminen

Laadullisessa tutkimuksessa voidaan aineistonkeruumenetelmiä käyttää yksittäin tai eri menetelmiä yhdistäen. Menetelmää valittaessa on tärkeää ajatella, minkälaista tietoa etsitään sekä kuinka sitä saadaan parhaiten kerättyä. Avoin lähestyminen tutkittavaa ilmiötä kohtaan on laadullisessa tutkimuksessa perusteltua. Tarkasti strukturoidut kysymykset antavat tietoa vain kysytyihin asioihin, jolloin voi olla vaikea saada aineistoa laadulliseen analyysiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 184; Kylmä ja Juvakka 2012, 64.)

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin tähän tutkimukseen haastattelumenetelmän, jolloin tarvittaessa haastattelun aikana voin tehdä lisäkysymyksiä haastateltavalle. Kanasen (2015, 143) mukaan, haastattelumenetelmä tuo joustavuutta, jos jokin asia tai vastaus tarvitsee tarkennusta. Teemahaastattelussa haastateltavat pääsevät melko vapaasti kertomaan ajatuksiaan, kokemuksiin

ja näkemyksiään. Kun vuorovaikutustilanne on aito, päästään lähestymään myös mahdollisesti vaikeita ja henkilökohtaisia tutkimusilmiöitä. Haastattelutilanne tulee luoda keskustelutilanteeksi, jossa haastateltavan on turvallinen ja rento olla. Kuitenkin haastattelulle on asetettu tavoite. Teemahaastattelun hyvä puoli on, että haastattelija pääsee tarvittaessa tarkentamaan haastateltavan vastauksia. Tällöin saadaan molemminpuolinen ymmärrys keskusteltavasta aiheesta. Tutkija pystyy haastattelutilanteessa havainnoimaan myös kehonkieltä ja esiin nousseita tunnelmia. (Hirsjärvi ja Hurme 2001,48.; Tuomi ja Sarajärvi 2009, 71-74.)

Tutkijalta teemahaastattelu vaatii perehtymistä tutkittavaan ilmiöön. Haastatteluiden kautta on osattava nostaa ilmiöstä esiin teemoja, joilla saadaan kvalitatiiviselle tutkimukselle olennaista tietoa. Haastattelutilanteisiin tutkijan tulee olla valmistautunut ennalta suunniteltujen teemojen kanssa. Teemahaastattelussa kysymysten muotoa ja järjestystä ei ole ennaltamäärätty, vaan kysymykset kohdennetaan tiettyihin teemoihin. Haastateltavien tulkinat sekä asioille antamat merkitykset ovat merkittäviä teemahaastattelussa. Tavoiteena ei ole saada jokaiselta vastaajalta samanlaajuisia vastauksia kaikkiin teemoihin. Pyrkimyksenä on keskustelunomaisesti saada vastaajan oma kokemus tai näkemys asiaan. Lisäksi huomioidaan merkitykset, jotka haastateltavat antavat asioille, tulevat esiin haastattelutilanteen vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi ja Hurme 2001, 48- 49.; Tuomi ja Sarajärvi 2009, 74-76.)

Tutkimusaineistoni keräsin Joensuun Tyttöjen Tuvalla teemahaastattelujen muodossa. Ennen haastatteluja sovimme Tyttöjen Tuvan ohjaajien kanssa, että haastatteluun kutsutaan nuoria, jotka ovat olleet toiminnassa mukana jo hieman pidempään. Päädyin rajaamaan haastatteluihin sellaisia, joilla olisi toiminnasta vähintään yhden (1) vuoden kokemus. Näin saataisiin toiminnasta kokemuksiin perustuen paremmin tietoa. Lisäksi Tyttöjen Tuvan ikäraja ohjasi haastatteluun kutsuttavia, joista suurin osa oli alaikäisiä.

Ennen aineiston keruun aloittamista laadin tutkimustiedotteen vanhemmille/ huoltajille (LIITE1), jossa kerroin opinnäytetyöstä ja haastattelusta, johon toivoin nuorten osallistuvan. Lisäksi vanhempien suostumusta varten tuli olla suostumuslomake (LIITE2), koska haastateltavat olivat alaikäisiä. Tein erillisen tutkimustiedotteen haastateltavalle (LIITE3) samoin kuin suostumuslomakkeen (LIITE4). Tyttöjen Tuvan työntekijät jakoivat kirjeet tutkimukseen haluaville. Samalla he kertoivat haastattelun aiheesta sekä toteutuksesta.

Haastattelut suoritin huhtikuun 2019 aikana. Tyttöjen Tuvan työntekijät olivat valikoineet tutkimukseeni nuoria, jotka ovat olleet yli vuoden ajan Tyttöjen Tuvan toiminnassa mukana. Osa haastatteluista tehtiin Tyttöjen Tuvalla avoimet ovet- iltojen aikana. Lisäksi erillisenä sovittuna aikana toteutettiin kaksi haastattelua. Näin haastateltavat nuoret olivat tutussa paikassa. Tämä helpotti varmasti haastatteluun osallistumista sekä vähensi tutkimukseen osallistuvien nuorten jännitystä. Haastattelutilanteessa pyrin luomaan ilmapiirin, jossa haastateltavan olisi mahdollisimman helppo kertoa kokemuksistaan. Haastattelut suoritettiin erillisessä pienessä huoneessa ja ulkopuolisia häiriötekijöitä ei ollut yhdenkään haastattelun kohdalla. Haastattelut olivat kestoiltaan 35- 52 minuuttia. Ennen haastattelun aloittamista kävin vielä jokaisen nuoren kanssa

läpi, että haastattelut nauhoitetaan sekä tutkimuksen luottamuksellisuuden. Aineistoja säilytetään siten, ettei minun lisäksi kukaan muu pääse niitä näkemään tai kuulemaan. Lisäksi raportoinnin jälkeen poistan keräämäni aineiston koneeltani ja nauhurista. Yhdessä haastateltavien kanssa kävimme myös läpi, että lopullisesta tutkimusraportista ketään ei voida erottaa kuvauksien tai sitaattien perusteella. Näin toimiessa saadaan tutkimukseen luottamuksellisuutta (Kylmä ja Juvakka 2012, 110- 111, 153- 154).

Haastattelut olivat tunnelmaltaan avoimia ja kiireettömiä. Nuoret olivat avoimia kertomaan omista kokemuksistaan ja tunteistaan. He vastailivat kysymyksiin luontevasti ilman aistittavissa olevia jännittyneisyyden tunteita. Kylmä ja Juvakka (2014, 90- 92) tuovat esiin, että haastattelijan olemus sekä kielen käyttö ja sanatonkin viestintä vaikuttavat haastatteluun. Tutkimuksessani haastateltavat olivat nuoria, joten olin pukeutunut asiallisesti enkä liian muodollisesti. Puheeni oli selkeää sekä ymmärrettävää enkä käyttänyt mitään liian monitahoisia teoriatermejä. Kun nuoria haastatellaan, on tärkeää, että he ymmärtävät haastatteluissa käytettävät käsitteet (Nieminen 2010, 36- 37).

6.3 Aineiston analyysi

Laadullista aineistoa pystytään analysoimaan sisällönanalyysin avulla, joka on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä. Se voi olla yksittäinen menetelmä tai analyysikokonaisuuksien teoreettinen runko. Aineiston sisällönanalyysi tehdään aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Sisällönanalyysillä viitataan sekä laadulliseen sisällönanalyysiin että sisällön määrälliseen erittelyyn. Kumpaakin pystytään käyttämään yhden aineiston tarkasteluun. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 91- 100.) Laadullisen sisällönanalyysin tavoitteena on saada vastauksia tutkimustehtävään tai -ongelmaan. Sisällönanalyysillä tulkitaan aineistoa alkaen heti aineisto keruuvaiheessa. Lisäksi on tärkeää oppia erottamaan aineistosta vain tutkimuksen kannalta olennainen tieto. Koko tutkimusprosessin ajan on tutkijan pidettävä mielessä tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja päämäärä. Aluksi tutustutaan tutkimusaineiston sisältöön ja tietoja voidaan tarkistaa tai täydentää sekä lopuksi aineisto järjestellään analyysia varten. Aineiston analyysillä järjestetään, jäsennetään ja lopuksi tiivistetään tutkimuksen aineisto siten, ette olennaiset asiat jää pois. Analyysin tuloksena saadaan tutkitusta ilmiöstä uudenlainen kuva. Analyysivaiheella saadaan aineistosta sellaisia asioita esiin, jotka eivät haastatteluvaiheessa tule ilmi. (Hirsjärvi ym. 2009, 221- 225. Ruusuvuori, Nikander ja Tiittula 2010, 16; Eskola ja Suonranta 2001, 137.)

Tutkimusaineiston käsittelyssä käytetään induktiivista eli aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Siinä aineisto järjestetään tiivistettyyn ja yksinkertaisempaan muotoon. Sisällön merkitys ei kuitenkaan saa kadota. Näin saadaan ymmärrettävä ja helposti tulkittava kokonaisuus tutkittavasta aineistosta. Tutkimusaineiston laadullinen menetelmä perustuu päättelämiseen ja tulkitsemiseen. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 110-115; Kylmä ja Juvakka 2012, 112- 113.) Kaikkien kysymysten kohdalla pelkistin ja tiivistin aineiston ilman merkityksien kadottamista tai muuttumista. Ryhmitellyn aineisto jaettiin samankaltaisuuksien perusteella teemoittain omiin kategorioihin. Tekstiosuudessa avataan tuloksia. (Hirsjärvi ym. 2009, 305.)

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi voidaan jakaa eri osiin. Ensimmäisessä vaiheessa tieto tiivistetään olennaiseen ja valitaan analyysiyksikkö. Analyysiyksiköksi voidaan valita esimerkiksi sana tai lause. Analyysiyksikkö valitaan kerätyn aineiston sisältä esiin tulevista seikoista. (Tuomi ja Sarajärvi 2013, 93- 109.) Tutkimustehtävästä johdetaan haastattelukysymyksiä, jolloin saadaan esiin pelkistettyjä ilmauksia. Tutkimusaineiston vastauksia lähdetään ryhmittelemään tuloksiltaan yhteneväisiin ryhmiin ja järjestetään alakategorioihin. (Kylmä ja Juvakka 2012, 112- 113.) Seuraavaksi tulee abstrahointi vaihe, jossa tutkimusaineiston oleellinen tieto kerätään ja käsitellään johtopäätöksessä. Tutkittavaa ilmiötä on tarkoituksena kuvata tiivistetyssä muodossa analyysin avulla. (Tuomi ym. 2018, 110- 115.; Kylmä ja Juvakka 2012, 112- 113.) Laadullista tutkimusta tehdessä, saadaan lisäksi tutkimuksen kannalta tarpeetonta aineistoa. Analyysin avulla erotetaan tutkimuksen tarkoitusta palveleva tieto. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 91- 95.)

Nauhoitettujen haastattelujen (5 kappaletta) jälkeen litteroin aineiston. Haastattelut kirjasin sanasta sanaan jättämättä mitään materiaalin ulkopuolelle. Litteroitua aineistoa sain koon 10 Calibri- fontilla kirjoitettuna 21 sivua. Riviväli oli 1,0. Eri teema- alueet jaottelin kappalejaolla. Aineiston litteroinnin suoritin useassa eri osassa. Kerättyyn materiaaliin pääsin hyvin sisälle jo tässä vaiheessa. Aineiston litteroinnin jälkeen, luin puhtaaksi kirjoitetut haastattelut moneen kertaan läpi, jotta materiaali tuli hyvin tutuksi. Saadun materiaalin kirjasin täysin nimettömänä, koska nimiä ei mainittu haastatteluissakaan. Näin anonymiteetti säilyi koko ajan. Aineiston säilytin koko ajan kotonani omassa laatikossa. Haastateltavien henkilötiedot eivät olleet minun tiedossani tai käytössäni ollenkaan ennen tutkimusta, sen aikana tai sen jälkeen.

Kun olin kirjoitettuun aineistoon tutustunut paremmin ja lukenut tekstit useaan kertaan, alkoivat pelkistetyt ilmaukset hahmottua. Tutkimuksen kannalta merkityksellisiä ilmauksia erottelin eri väreillä ja pelkistin sanoiksi tai lauseiksi. Eri kategoriat alkoivat nousta esiin. Analyysiyksikkönä toimi parhaiten ajatuskokonaisuus, koska se vastasi hyvin tutkimuskysymykseen. Tutkimusaineistolle esitin tutkimustehtävästä johdetun haastattelukysymyksen. Tällä tavoin toimimalla sain tutkimuskysymykseen pelkistetyt ilmaukset, jotka vastasivat alkuperäistä ilmausta. (Taulukko 1.) Muutamasta hyvin pitkistä lauseesta nousi useampi eri pelkistys.

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus
<p><i>"...ekan kerran koululta, kun meille piettiin jotain pienryhmäjuttua. Siinä tästä mainittiin.."</i></p> <p><i>"Joskus koulussa oli puhetta tällaisesta.."</i></p>	<p>Koulutoiminnassa esille tullut tieto.</p>

Seuraavana pelkistetyt ilmaukset klusteroitiin eli ryhmiteltiin. Aineistosta alkoi muodostua alakategorioita. Tarkoituksena oli löytää pelkistetyistä ilmauksista sekä erottavia tekijöitä kuin myös yhdenmukaisuuksia. Eri kategorioihin lajittelin samaa tarkoittavia ilmauksia ja nimesin sisältöä kuvaavaksi. Kun alakategoriat oli muodostettu ja nimetty, jatkoin analyysia yläkategorioiden muodostamiseen. Siinä yhdistin samansisältöiset alakategoriat. Lisäksi nimesin yläkategoriat niiden sisältöä vastaavilla nimillä. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 101- 102.) Alla kuvaus alaluokan muodostamisesta (Taulukko 2).

TAULUKKO 2. Esimerkki alaluokkien muodostamisesta.

Pelkistetty ilmaus	ALALUOKKA
<p>Yksinäisyyden tunne. Kavereiden puute. Ei erityisiä harrastuksia. Tekemisen puute. Vain kotona oleminen.</p>	<p>Halu saada kavereita. Tekemisen vähyyys vapaa- ajalla.</p>

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esitellään keskeisiä tuloksia nuorten kokemuksista Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminnasta. Tyttöjen Tuvan toimintaa tehdään sukupuolisensitiivisellä työotteella, jossa painottuu lisäksi sosiokulttuurinen innostava työote. Tuloksia havainnollistamaan lisättiin tekstiin sitaatteja alkuperäisestä tutkimusaineistosta. Mitään tunnistetietoja sitaatteihin nuorten anonymiteetin säilyttämiseksi ei ole laitettu. Tutkimuksen tulokset ovat esitetty taulukoissa (taulukot 3, 4, 5, 6). Haastatteluaineistosta kerätty tieto on luokiteltu niissä induktiivisen sisällönanalyysin mukaan.

7.1 Aloitus toiminnassa

Aloitukseen toiminnassa käsitellään tiedon saantia, tekijöitä toimintaa mukaan lähtemiselle sekä odotuksia ja alkua toiminnassa. **Tietoa saatiin** koulun, vanhempien tai kaverien välityksellä. Kukaan ei ollut itse suoraan etsinyt tai löytänyt tietoa toiminnasta.

”Taisi olla ihan ekan kerran koululta, kun meille piettiin jotain pienryhmäjuttua. Siinä tästä mainittiin ja sit mun kaveri vielä myöhemmin kerto tästä.”

”No, äiti näki jonkun mainoksen ja se sit sano, että voisin alkaa tuolla käymään. Sitten aloin käydä vaan lisää ja oon nyt käyny tähän asti.”

”...miun äiti puhui mulle tästä jutusta pitkään, kun mie olin aina niinku yksin.”

Useimmilla merkittävimpänä **tekijänä toimintaan mukaan lähtemiselle** koettiin olevan halu saada kavereita. Samoin tekemisen vähyys vapaa- ajalla näyttäytyi vahvana ja kotioloissa vietettiin paljon aikaa. Vapaa- ajalle haluttiin mielekästä tekemistä.

”... kyl mä sitten lopulta lähin täällä käymään. Ihan vaan, jos vaikka joku kaverikin löytyis.”

”Mie oon paljon kotona...”

”..jotain kivaa tekemistä, kun oon aina muuten kotona..”

Lisäksi yksinäisyyden tunne koettiin keskeisenä tekijänä toimintaan lähtemiselle.

”Miulla ei oikeestaan oo tällä hetkellä kavereita.”

”Mulla ei niinku oikeestaan oo sillain kavereita...”

Tyttöjen Tuvalta haettiin myös vertaisuhteita sekä odotettiin samanikäisten kohtaamista.

"Ehkä jotenkin tääl vaistoo muistakin, että ei oo hirveesti muita kavereita muillakaan niin sillai niinku jotenkin ollaan tällai samanlaisia siinä mielessä."

"...niin on ihan kiva välillä täälläkin olla, kun on muita samanikäisiä."

Erilaisuuden kokemus toisessa yhteisössä toi kokeilemaan Tyttöjen Tuvan toimintaa.

"...en niinku sopeutunu yhtään sinne, niin sit mie mietin, että jos tuun kattoo tänne."

Uudessa **toiminnassa mukaan tuleminen** ei koettu aina helppona. Se mietitytti sekä jännittyneisyyden tunteita koettiin. Uusien ihmisten kohtaaminen koettiin vaihtelevasti jopa pelkona.

"Kyl mua tosi kovasti jännitti tulla tänne."

"Jännitti tulla tosi paljon..."

"...muut ihmiset täällä. Siis oikeesti ihan pelkäsin muita.."

TAULUKKO 3. Aloitus toiminnassa

alaluokka	yläluokka	pääluokka
Koulutoiminnassa esille tullut tieto. Vanhemmilta saatu ehdotus. Kavereilta kuultu. Halu saada kavereita. Tekemisen vähyys vapaa- ajalla. Mielekästä tekemistä. Yksinäisyys. Vertaissuhteiden hakeminen. Samanikäisten kohtaaminen. Erilaisuuden kokeminen. Ei erityisiä odotuksia. Uusi paikka. Alkujännitys. Uusien ihmisten kohtaaminen.	Tiedon saanti <hr/> Tekijöitä toimintaan mukaan lähtemiselle Toimintaan mukaan tuleminen	Aloitus toiminnassa

7.2 Konkreettinen toiminta

Konkreettinen toiminta muodostuu nuorten kuvauksista yhteisestä toiminnasta ja yksilöllisestä toiminnasta. **Yhteinen toiminta** kuvautui pyrkimyksestä ottaa nuoret mahdollisimman aktiivisina toimijoina mukaan. Osallisuus toiminnan suunnitteluun koettiin hyvänä.

"Mun mielestä me varmaan niinku suurimmaks osaks ehdotellaan ja suunnitellaan mitä tehtäis."

"Eihän niinku koulussa voi mitään ehdottaa. Täällä voi."

Toiveita toiminnasta ja aktiviteeteista koettiin helpoksi esittää ohjaajille.

"Se on tosi kivaa, kun me voidaan ehtottaa oikeestaan mitä vaan."

Erilaiset käsillä tekemisen aktiviteetit kuvailtiin suosittuina. Lisäksi uusia tekemisen kokemuksia saatiin toiminnasta.

"No, täällä tehdään aika laidasta laitaan. Maalataan tai jotain luovia juttuja tehään. Tai voidaan vaikka pelata jotain."

"Viime aikoina on ainakin paljon tällasii kädentaitojuttuja ollu. Sit joskus on rentoutushetkiä."

"On tääl sellastakin ollu, etten mie missään muualla tehny. Ainakin jotain näitä käsityöjuttuja. Ja sit huomaakin, että täähän on hauskaa."

Yhteiset keskustelut nähtiin tärkeitä nuorten mielestä ja vuorovaikutus toisten kanssa koettiin hyvänä.

"En mä muualla juurikaan mun ajatuksia puhu. Siis niinku koulussa tai sillee."

"Mun mielestä on tosi tärkeitä, et täällä mua kuunnellaan."

Toiminnassa koettiin ehdottoman hyvänä yhteisen toiminnan vapaaehtoisuus.

"Täällä niinku tehdään eri tavalla, kun koulussa. Siellä on, pakko osallistuu eri juttuihin."

"Mun mielestä on kivaa, kun voi mennä tekee jotain, mut ei kuitenkaan oo pakko."

Painostusta osallistumaan aktiviteetteihin ei koettu.

"Kukaan ei niinku painosta tekee mitään."

"Miusta on kivaa välillä olla vaan ja kattoo kun muut tekee jotain."

Yksilöllinen toiminta näyttäytyy nuorille mahdollisuutena ottaa omaa tilaa ja aikaa.

"Joskus ihan vaikka vaan kattelen puhelinta ja vähän seurailen mitä muut tekee."

"En mä hirveesti noista yhteisistä tekemisistä sillai välitä, kun mä tykkään enempi olla sillai niinku yksin."

Yksilölliseen toimintaan kuuluvat myös tilaisuudet keskustella ohjaajien kanssa kahden kesken. Tukea tarjoava luottamuksellinen keskusteluhetki ohjaajan kanssa koettiin tarpeellisena.

"Aika useesti mä käyn noiden ohjaajien kans juttelee."

"Sit, se kans kun saa mennä juttelee kaksin ohjaajan kans jos on jotain mietityttävää. Se on miusta niinkun tosi tärkeätä, et joku kuuntelee."

Yksilöllisissä keskusteluhetkissä aiheet saattoivat olla ihan yleisiäkin asioita. Usein ne koettiin sellaisina, joista haluttiin puhua luottamuksellisesti. Ohjaajille koettiin olevan helppo puhua.

"...ohjaajana ne on tosi kuuntelevia ja sillai niille on helppo puhuu."

"Kun elämä on välillä tosi stressaavaa ja on vaikeita aiheita ja kun elämässä tapahtuu kaikenlaista niin niiden kans on kyllä helppo jutella."

Ohjaajille avauduttiin vaikeistakin asioista, joista ei välttämättä perheen kesken olla keskusteltu. Koettiin, että voi olla helpompi jutella ohjaajille kuin läheisille perheessä.

"Joistakin asioista on mun mielestä helpompikin puhuu täällä kun kotona."

"Puhun mie kotonakin aika avoimesti, mutta ehkä jotkut jutut on sillai kivempi puhuu täällä ku perheelle."

TAULUKKO 4. Konkreettinen toiminta

alaluokka	yläluokka	päälouokka
Osallisuus toiminnan suunnitteluun. Vaikuttamismahdollisuudet. Toiveiden esittäminen ja huomioiminen. Monipuolinen tekeminen. Kädentaidot. Uusia kokemuksia. Yhteiset keskustelut. Vuorovaikutus. Vapaaehtoisuus. Ei painostusta.	Yhteinen toiminta	Konkreettinen toiminta
Saa olla itsekseen. Oma aika. Kahdenkeskiset keskustelut. Moninaiset keskusteluasiat. Helppous keskustella.	Yksilöllinen toiminta	

7.3 Yhteisön ilmapiiri

Yhteisön ilmapiiri tuli esiin avoimena, turvallisena ja kannustavana. Lisäksi esiin nousi vahvasti yksilöllisyyden hyväksyvä sekä osallisuutta vahvistava ilmapiiri.

Ilmapiiristä **avoimuus** koettiin huomattavana.

"Miun mielestä on niinku tosi hyvä ilmapiiri ja avoin. Täällä on niinku lämpimämpi, avoimempi tunnelma ja silleen. Ihmiset on jotenkin niinku...kivoja."

"Tääl on niinku avointa..."

Tyttöjen Tuvan ilmapiiri koettiin selvästi **turvalliseksi**. Kokemuksena turvallisuus oli merkittävä ja antoi keskusteluille syvyyttä. Yleisesti koettiin, että asioista oli turvallista puhua.

"Täällä koen oloni turvalliseksi. Saan puhua eri aiheista, eikä kukaan kato kummajaiseks."

"...turvallista olla. Saan olla ihan just se kuka mä oon. Ei koulussa voi olla."

"Mä voin puhua täällä kaikesta ja tääl on niinku turvallista jutella."

Ilmapiiriä kuvattiin myös **kannustavaksi**.

"Sit niinku kannustetaan olemaan oma itsensä."

"... tääl kannustetaan olemaan mitä on. Et jokainen on niinku arvokas just sellasena, kun on."

Yksilöllisyyden hyväksyvä ilmapiiri nousi vahvasti esiin kokemuksista. Tyttöjen Tuvalla ei koettu, että ketään leimattaisi erilaisuuden takia.

"Mie oon koulussa melkeen aina yksin kun on niin erilainen kun muut siellä. Täällä mie en sitä erilaisuutta sillai koe."

Yksilöllisyyden hyväksyntä koettiin myös tasavertaisuutena.

"Mun mielestä tääl kaikki on tosi hyväksyviä toisia kohtaan. Ja siihen niinku pyritäänkin, et kaikki on tasa- arvosii."

"Mun mielestä täällä ollaan niinku yhtä ja samaa porukkaa."

Tyttöjen Tuvalla saa olla oma itsensä ja kaikkia kunnioitetaan.

"Et jokainen on omanlaisensa ja saa ollakki."

"...kunnioitetaan toisia..."

"Niinku, täällä puhutaan, että jokainen on arvokas. Siis niinku sellasena kun on."

Osallisuutta vahvistava ilmapiiri näyttäytyi merkittävänä ja osallisuuden tunteen kokemusta toiminta lisäsi selvästi. Samoin yhteisöllisyyden ja ryhmään kuulumisen tunne vahvistui toiminnassa.

"Tunnen olevani osa tätä toimintaa."

"Mie tunnen niinku kuuluvan tähän ryhmään. Ja oon tosi ilonen siitä."

"Tääl on helppoo toimii muiden kans ja kuuluu tähän porukkaan. Vaikka koulussa, niin en todellakaan tunne kuuluvani mejän luokan porukkaan."

Tyttöjen Tuvan toiminnassa jokaisen näkemyksien ja mielipiteiden huomioiminen koettiin hyvänä. Samoin rohkaistiin sanomaan oma mielipide asioihin.

”Tääl niinku jotenkii luonnostaan tulee se et käsitellään asioita monesta eri näkökulmasta, ja sillai. Ja saa olla erimieltä ja kertoo oman mielipiteensä”

”Sekin on hyvä oppii, että ei kaikki oo todellakaan jotain mieltä jostain. Et me ollaan niin tosi erilaisii kaikki.”

”Mä puhun aika vähän niinku esimerkiks koulussa. En todellakaan sano, jos oon erimieltä jostain. Mut kyl mä täällä sit uskallan sanoo.”

Yhdessä toimiminen ja vuorovaikutus muiden kanssa näyttäytyi yhteenkuulumisen tunteena.

”Täällä mie oon yhdessä muiden kanssa.”

TAULUKKO 5. Yhteisön ilmapiiri

alaluokka	yläluokka	pääloukka
Avoin ilmapiiri. Turvallinen. Kannustava. Erilaisuuden hyväksyntä. Tasavertaisuus. Saa olla oma itsensä. Kunnioitus jokaista kohtaan. Osallisuuden kokemus. Ryhmään kuulumisen tunne. Yhteisöllisyyden kokemus. Jokaisen näkemykset ja mielipiteet huomioidaan. Yhdessä toimiminen ja vuorovaikutus.	Avoin, turvallinen, kannustava Yksilöllisyyden hyväksyvä Osallisuutta vahvistava	Yhteisön ilmapiiri

7.4 Tuki kasvuun ja kehitykseen

Toiminnan antama tuki kasvuun ja kehitykseen koettiin itsetunnon, tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistamisena. Samoin esiin nousi koetut haasteet nuorten elämässä. **Itsetunnon vahvistaminen** nousi esiin vahvana kokemuksena. Usea määrittäi oman itsetuntonsa huonoksi. Toiminnassa koettiin oman kuvan ja itsentunnon vahvistumista osin vertaistuen ja yhteisön avulla.

”Mul on ollu aina aika huono itsetunto. En tiä miks. Mut ainakin täällä mulla on jotenkin itsevarmempi olo. Niinku, uskallan enemmän puhua ja sanoa mitä mieltä mä oon jostain.”

”Kyl mie koen selvästi, että tää on mun itsetuntoo kasvattanu.

”Mun mielest tää toiminta on kasvattanu mun itsetuntoo ja omaa näkemystä itsestä. Sit kun näistä tunneasioista puhutaan niin huomaa, että toisetki miettii ja tuntee samoin kun mie.”

”Mulle on tullu tai aina niinku täällä tulee sellanen tunne, että niinku...sinä riität”

Tunnetaitojen vahvistaminen kuvattiin tunteiden ymmärtämisen sekä tunteiden ilmaisemisen kehittymisenä.

”Täällä puhutaan tosi paljon näistä tunneasioista. Kyl siinä oppii käsittelemään ja niinku tunnistaa omia tunteita. Ja se on tosi tärkeetä. Siis et oppii käsittelee tunteita.”

”Oon mie oppinu kuuntelee itseeni ja omia tunteita. Niitä asioita käsitellään täällä paljon. Ja se on miusta tärkeetä.”

”Tääl käydään paljon näitä tunnepuolen asioita läpi ja oon mie oppinu täältä tosi paljon. Niinku käsittelee ja miettii omia tunteita.”

Sosiaalisten taitojen vahvistaminen nousi esiin merkittävä. Samanhenkinen, yhdenvertainen ja luottamuksellinen ilmapiiri koettiin positiivisena asiana vuorovaikutustilanteissa sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Ihmisten moninaisuuden ymmärtäminen nähtiin kehittyvän vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

”Tääl oppii kans näitä sosiaalisia taitoja. En mie uskalla hirveesti vaikka esimerkiks koulussa puhuu mitään. Tääl on jotenki erilaista.”

”Oon mie ehottomasti sosiaalisempi tai jotenki varmempi itsestä täällä kun muualla.”

"Varmaan tää ilmapiiri on jotenkin nii helppo, et uskaltaa olla toisten kans ja jutella ja kaikkee."

Ihmissuhteiden kasvattaminen ymmärrettiin sosiaalisten taitojen vahvistamisessa.

"Täällä kun ollaan toisten kans, niin silleen niinku, kai siinä nää ihmissuhteet, jotenki kasvaa ja ollaan enemmän yhdessä."

Myönteisen palautteen saaminen koettiin tärkeäksi sosiaalisten taitojen vahvistamisessa.

"Täällä saa myönteistä palautetta."

"Tääl ohjaajat antaa hyvää ja silleen positiivista palautetta. Niist tulee tosi hyvä mieli."

Haasteita nuoruudessa koettiin eri tavoin. Nuoruus elämänvaiheena tuntui epävarmuutena sekä kasvuna monessa suhteessa. Itsenäistyminen mietitytti myös, samoin kuin vanhemmista eriytyminen.

"Onhan tää sellasta aikaa..mielialat vaihtelee ja muutenkin on kaikkee mielessä."

"Mun vanhempien mielest mun pitäis jo osata tehdä kaikkee itsenäisesti, mut en vaan osaa."

Koulumaailma näyttäytyi toisilla vaativana. Samoin tulevaisuuden koulutus- ja ura- ajatukset olivat epäselviä.

"Jotenki pienenä oli ehkä helpompaa. Nyt ku on koulua ja kaikkee pitäis tehdä tai yrittää. Enkä mie ees tiedä mitä haluun koko elämältä."

"Mulla ei oo mitään hajua mitä teen isona. Tai mihin ammattiin haluisin."

Oman elämän merkitystä pohdittiin toiminnassa, samoin kasvuun ja identiteettiin liittyviä asioita.

"...niinku, mitä merkitystä miullakaan on tässä."

"Mie vielä pohdin miun identiteettiä ja kaikkee siihen liittyvää."

Tämä laadullisena tutkimuksena toteutetun opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata nuorten kokemuksia Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminnasta, jota ohjaa sukupuolisensitiivinen työote. Tyttöjen Tupa on Joensuun Setlementin nuorisotyön toimintamuoto, jossa painottuu myös sosiokulttuurisesti innostava työote. Tyttöjen Tuvalla pyritään kävijät ottamaan huomioon ja heitä kuunnellaan yksilöllisesti. On tärkeää palveluntuottajalle saada tietoa, vastaako toiminta sitä, mitä sillä tavoitellaan. Tutkimuksella saadaan tietoa nimenomaan toiminnan käyttäjiltä, kuinka he ovat kokeneet toiminnan, millaisilla asioilla on ollut vaikutusta heidän elämäänsä sekä kaivataanko muutosta.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys antaa tutkimukselle vahvan tieteellisen perustan, joka tukee tutkimuksen muita osia. Tässä tutkimuksessa siihen kuului yleinen perehtyminen tutkittavaan aiheeseen ja tutkimusmenetelmän valinta. Aikaisempaan kirjallisuuteen ja tutkimustietoon tutustuminen auttoi selkiyttämään ja rajaamaan tutkimuskysymyksiä.

Haastatteluaineiston litterointi oli vaiheena vaativa. Kuitenkin itse tehtynä nauhoitetun aineiston puhtaaksi kirjoittaminen edisti perehtymistä haastatteluaineistoon. Samoin osa tutkimustuloksista alkoi jo tuolloin nousta esiin. Litteroinnin suoritin heti sen jälkeen, kun kaikki haastattelut oli tehty ja nauhoitettu. Näin pääsin keskittymään ja syventymään jokaiseen haastatteluun uudelleen. Huomasin oman jännittyneisyyteni haastatteluja kohtaan pian laskevan. Haastatteluhetket olivat antoisia. Aineistonkeruumenetelmänä yksilöhaastattelut mahdollistivat yksilöllisten näkemysten ja kokemusten näyttäytymisen. Mahdollinen ryhmähaastattelu olisi voinut luoda toisille paineita. Hiljaisimmat ja ujoimmat nuoret eivät olisi luultavasti tuoneet omia kokemuksiaan ja tunteitaan esiin. Kaikki haastateltavat olivat mielenkiinnolla mukana haastatteluissa.

Tehdessäni tutkimusta sisäistin laadullisen tutkimuksen toteutuksen periaatteet. Lisäksi opin teemahaastattelun suorittamisen sekä tulosten analysointivaiheen induktiivisen sisällönanalyysin avulla. Tutkimusta tehdessäni päivitin tietoni tieteellisen tutkimuksen prosessista, koska edellisestä ammattikorkeakoulun opinnäytetyöstä oli aikaa. Työnä tämä oli myös laajempi kuin alemman ammattikorkeakoulututkinon opinnäytetyö.

8.1 Tutkimustulosten tarkastelua

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata nuorten kokemuksia Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminnasta, jossa toimintaa tehdään sukupuolisensitiivisellä työotteella. Tällä tarkoitetaan sukupuoleen liittyvien erityispiirteiden huomioimista ja, koska toiminta on suunnattu tytöiksi itsensä identifioiviksi, voidaan puhua tyttötyöstä. Tyttöjen Tuvan toimintaan ovat avoimia tulemaan myös sukupuolettomat tai vielä omaa sukupuoltaan pohtivat nuoret. Toiminnassa huomioidaan tyttöjen tarpeita, tyttöjä yhdistäviä kehityksen ominaispiirteitä, mutta samalla tarkastellaan tyttöjen välisiä eroja sekä erilaisia olemisen tapoja. Tyttötyötä on tutkittu Suomessa aiemminkin, mutta tutkimusta Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminnassa mukana olevilta nuorilta kokemuksiin perustuen ei ole tehty.

Tutkimuksessa selvitettiin nuorten kokemuksia Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminnasta. Aloitusta toimintaan kuvattiin tiedon saannista, tekijöistä mukaan lähtemiselle sekä alkuajasta toiminnassa. Kukaan ei ollut itse etsinyt tietoa, vaan tieto toiminnasta saatiin muualta. Merkittävimmät tekijät toimintaan mukaan lähtemiselle olivat halu saada kavereita ja yksinäisyyden tunne. Suurimmalla osalla haastateltavista oli yksinäisyyden tunteita ennen toimintaan tuloa. Tyttöjen Tuvan tavoitteena on vähentää lasten ja nuorten yksinäisyyttä (Joensuun Setlementti s.a.). Osa haastateltavista oli kokenut löytäneen ystävyys-suhteita toiminnasta, mutta ei jokainen. Terveysten ja hyvinvoinninlaitoksen kouluterveyskyselyissä 2017- 2019 yksinäisyyden tunteen on huomattu kasvavan erityisesti tytöillä. On tärkeää panostaa nuorten yksinäisyyden vähentämiseen tulevaisuudessa yhä enemmän, koska se tuo esiin erilaisia ongelmia. Yksinäisyyden on Lyyra ym. (2019, 1670- 1679) tutkimuksessaan havainnut lisäävän nuorten psykosomaattista oireilua sekä siihen liittyvän lääkityksen käyttöä. Lehto ja Kallunki (2013) toteavat sosiaalisen yksinäisyyden olevan merkittävä riski nuoren syrjäytymiseen.

Konkreettista toimintaa nuoret kuvailivat yhteisen sekä yksilöllisen toiminnan kokemuksina. Osallisuus yhteisen toiminnan suunnitteluun koettiin tunteena, että jokaisen vaikuttamismahdollisuudet toimintaan olivat tasavertaiset. Nuoria aktivoidaan osallistumaan yhteisön toimintaan. Sosiaalisella nuorisotyöllä on pyrkimyksenä osallistaa nuoria ja näin voidaan kasvattaa ja kehittää nuoren itsetuntoa (Horelli ym. 2008, 217). Kiilakosken (2014, 41) mukaan, osallisuudella voidaan tarkoittaa kuulumisen tunnetta osana itseä isompaa yhteisöä. Kuuluminen ja kuulluksi tuleminen vuorovaikutussuhteissa lisää elämän merkityksellisyyttä (Isola ym. 2017, 3). Jokainen koki pystyvänsä ehdottamaan mielenkiinnon mukaan yhteistä toimintaa. Vaikuttamismahdollisuudet toiminnan aktiviteetteihin tuntuivat toteutuvan hyvin. Jos toiveet olivat realistisia ja resurssit niiden toteuttamiseen mahdolliset, haluttua toimintaa aloitettiin suunnittelemaan. Koulussa sekä useassa harrastustoiminnassa tehdään yhdessä mitä kehoitetaan tehtäväksi ja siihen voi olla mahdotonta vaikuttaa itse. Haastateltavat näkivät ohjaajat helposti lähestyttävänä ja heille oli luontevaa ehdottaa aktiviteettia. Sosiokulttuurisessa innostamisessa korostuu ihmisten osallistuminen ja yhdessä toimiminen sekä heitä tuetaan aktiivisiksi toimijoiksi yhteisöissään (Malmi ym. 2012, 10- 12), kuten tutkimuksessa haastateltavat olivat kokeneet.

Toiminta koettiin monipuolisena ja esiin oli tullut myös uusia tekemisen kokemuksia. Erilaiset käden taidot nousivat mielekkäänä aktiviteettina. Ihmisen ilmaisun kehittymistä tavoitellaan sosiokulttuurisessa innostamisessa ulottuvuudessa (Malmi ym. 2012, 10- 12) ja vastaavia kokemuksia haastateltavat olivat kokeneet saaneen. Monipuolisilla luovilla menetelmillä ja taidemuodoilla tavoitellaan nuorten ilmaisun kehittymistä ja tuotetaan yhteisöllisyyttä. Toiminnassa koettiin erilaisia taidemuotoja sekä luovia menetelmiä käytettävänä moninaisesti. Yhteiset keskustelutuokiot ovat tärkeä osa Tyttöjen Tuvan toimintaa. Nämä koettiin tunnelmaltaan avoimiksi ja tärkeiksi vuorovaikutustilanteiksi muiden kanssa. Yhteiset keskustelut koettiin luonteiltaan välittömiksi ja erilaiset ajatukset sekä mielipiteet hyväksyttiin. Sukupuolisensitiivisessä sosiaalisessa nuorisotyössä vuorovaikutus nuorten ja aikuisten välillä tulee perustua tasavertaisuuteen sekä toisten kunnioitukseen (Mulari ym. 2012, 9- 12; Näre 2008, 542- 543; Punnonen 2008, 527). Nuorten kokemusten perusteella vuorovaikutustilanteet koetaan juuri näin. Sosiokulttuurisessa

innostamisessa vahvistetaan mahdollisuutta asenteiden muutoksiin, samoin kuin edesautetaan oman herkkyyden tunnistamista (Malmi ym. 2012, 10- 12). Moninaisia asioita tunnettiin pohdittavan monesta näkökulmasta ja erilaisia näkemyksiä esitettiin sekä kannustettiin kertomaan omia mietteitä. Yhteisillä keskusteluilla harjoitetaan nuorten sosiaalisia ja vuorovaikutustaitoja muiden kanssa. Tämä kuuluu osana sosiaaliseen nuorisotyöhön (Punnonen 2008, 523- 524). Haastattelussa tuli esiin, kuinka Tyttöjen Tuvalla on avoimesti puhuttu sukupuolen moninaisuudesta ja aikuiseksi kasvamisesta elämässä. Aalbergin ja Siimeksen (2007, 67- 68) sekä Laukkasen (2010, 60) toteavat, että nuoren kognitiivinen ja psyykinen kehitys kasvaa voimakkaasti ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Ei ole siis yhdentekevää, millaista tyttönä olemisen roolia yhteiskunta tarjoaa nuorille. Sukupuolisensitiivisyydessä tuodaan esille yhteiskunnan puolelta kohdistettuja odotuksia sukupuolelle (Punnonen 2007, 521- 522). Yhteisessä toiminnassa koettiin mielekkäänä, ettei kaikkeen yhteiseen toimintaan ollut pakko eikä painostusta osallistua. Jos nuori haluaa, niin hän saa olla itseksensä ja tehdä omia asioita mielenkiinnosta riippuen. Koulutoiminnassa tällaista vapaaehtoisuutta ei ollut koettu, joten tämä koettiin merkittävänä myönteisenä kokemuksena.

Yksilöllinen toiminta näyttäytyi Tyttöjen Tuvalla oman tilan ja oman ajan ottamisena kuin myös kahdenkeskinä keskusteluhetkinä ohjaajien kanssa. Oman tilan ja ajan ottaminen koettiin miellyttävä, jos kaipasi vain omassa rauhassa olemista. Luottamukselliset kahdenkeskiset keskusteluhetket ohjaajan kanssa nähtiin tarpeellisena. Sosiaalisen nuorisotyön piirteisiin kuuluu nuoren yksilöllinen kohtaaminen (Eischer ja Tuppurainen 2009, 13- 14). Yleisesti koettiin, että heidät otettiin yksilöinä vastaan ja heitä kuunneltiin vaikeistakin asioista. Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö vaatii ohjaajilta herkkyyttä havaita kontekstit, joissa sukupuolta tuotetaan (Kalliokoski ja Karvinen 2019, 8- 9). Nuoret kokevat vaihtelevasti huolia, pelkoja sekä muita kasvuun, kehitykseen sekä naiseuteen liittyviä asioita. Esiin nousi ohjaajille puhumisen helppous kehityksen fyysisestä ja psyykkisestä moninaisuudesta. Sukupuolisensitiivisyys merkitsee ohjaajilta herkkyyttä havaita sukupuolen monimuotoisuuden tärkeys ja sen vaikutus nuoren kehitykseen (Honkasalo ja Souto 2008, 123- 124; Kalliokoski ja Karvinen 2019, 8- 9; Mulari ja Eischer 2012, 9-10). Osin asioista kuvailtiin olevan helpompi jutella ohjaajan kanssa kuin oman perheen keskuudessa. Sukupuolisensitiivisen sosiaalisen nuorisotyön keskeinen ajatuksena onkin, että nuoret tarvitsevat aikuisten avointa tukea (Mulari ym. 2012, 9- 12; Näre 2008, 542- 543; Punnonen 2008, 527).

Tyttöjen Tuvan yhteisön ilmapiiri näyttäytyy vahvasti avoimena, turvallisena ja kannustavana. Ilmapiirin avoimuus koettiin vahvana kokemuksena ja tuli esiin useasti. Turvallisuuden tunteen kokeminen nousi esiin myös selvästi kokemuksena toiminnasta. Lisäämällä nuorten turvallisuuden tunnetta, voidaan ennaltaehkäistä päihteiden käyttöä tai väkivaltaista käyttäytymistä (Punnonen 2007, 527). Kannustavuus nostettiin esiin ilmapiirin kokemuksista. Mularin ja Eischerin (2012, 9- 10) mukaan sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä kannustetaan jokaisen olemaan oma itsensä. Kannustamalla ihmisiä saadaan aikaan yhteistä hyvää (Suomen Setlementtiliitto, s.a.).

Ilmapiiri koettiin myös merkittävästi yksilöllisyyden hyväksyvänä ja osallisuutta vahvistavana. Kenelläkään ei ollut kokemuksia, että häntä tai ketään toiminnassa mukana olevaa olisi leimattu erilaisuuden takia. Toisilla tämän kaltaisia tuntemuksia oli ilmennyt muissa toiminnoissa.

Setlementtiliiton tyttötyössä huomioidaan sukupuolen moninaisuus ja käsitellään odotuksia, rooleja ja malleja, joita liitetään sukupuoleen. Erilaisuuden hyväksyntään liittyy ihmisten moninaisuuden, erojen ja erilaisten olemisen tapojen tarkastelu (Suomen Setlementtiliitto, s.a.). Joensuun Setlementti (s.a.) rohkaisee kaikenlaisen erilaisuuden hyväksyntään, jokaisen oikeuksien kunnioitukseen ja tasavertaisuuteen ihonväristä, sukupuolesta tai kulttuurista riippumatta. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa edellytyksiä, jokaisen pystymään olemaan oma itsensä (Joensuun Setlementti, s.a.). Jokaisen erilaisuus on tärkeää, mutta kuitenkin jokainen on yhdenvertainen. Nuoruudessa muodostetaan käsitys, minkälainen haluaa olla ja käsitys siitä minkälainen tulee ympäristön mielestä olla (Nurmiranta ym. 2009, 75- 77). Kollmayer, Schober ja Spiel (2018) ovat tutkimuksessaan todenneet, että yhteiskunnan vallitsevat rakenteet sekä asenteet voivat estää tyttöjä toimimasta itseään kiinnostavalla alalla. Sukupuolisensitiivisessä työotteella tehdyssä toiminnassa kannustetaan jokaisen olemaan oma itsensä sekä pyritään kumoamaan sukupuolen mukaan jakautunutta maailmaa (Mulari ja Eischer 2012, 9- 10).

Osallisuutta vahvistava ilmapiiri nousi tärkeänä esiin. Osallisuuden tunteen ja ryhmään kuulumisen tunteen kasvattaminen on yksi tärkeitä Tyttöjen Tuvan toiminnan tavoitteita (Joensuun Setlementti s.a.). Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen kouluterveyskyselyissä 2017- 2019 nousi esiin kasvava tyttöjen osuus, jotka eivät koe olevansa tärkeä osa yhteisöään koulumaailmassa. On siis tärkeää, että osallisuuden kokemus tai ryhmään kuulumisen tunne saavutetaan toisessa yhteisössä. Tuntemus ryhmään kuulumisesta selventyi haastatteluissa. Ryhmään kuulumisen tunne ja sen vahvistaminen ovat keskeisessä osassa sosiokulttuurisessa innostamisessa (Malmi ym. 2012, 10- 12). Tämä nousi esiin kokemuksina, kuinka kaikkia kuunneltiin ja kunnioitettiin yhteisön jäsenenä. Osallisuuden tunteen kuulumisena kokonaisuuteen, jossa ollaan osana erilaisia hyvinvoinnin lähteitä sekä vuorovaikutustilanteita, kasvattavat merkitystä elämälle (Isola ym. 2017, 3). Sosiaalinen osallisuus suojaa lyhyeltä koulutuspolulta selviää Merikukka ym. (2019) tutkimuksesta. On siis erityisen tärkeää kasvattaa nuorten osallisuuden tunteita koulutus- sekä yhteiskuntapoliittisesti.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että kävijät olivat kokeneet toiminnan antaneen vahvistusta monella kasvun ja kehityksen alueella. Yksi Tyttöjen Tuvan tavoite on saada kohennettua nuorten itsetuntoa (Joensuun Setlementti, s.a.). Ihmisen persoonallisuuden yksi keskeinen ominaisuus on itsetunto. Hyvällä itsetunnolla saadaan kasvatettua myönteistä kuvaa itsestä (Suomen mielenterveys ry.). Useampi tutkimukseen osallistunut nuori oli kokenut oman itsentunsa heikoksi. Itsennon koettiin vahvistuneen toiminnan kautta, samoin oma kuva nähtiin myönteisempänä. Hyvällä itsetunnolla voidaan tarkoittaa myönteistä arviota itsestä; luottamus ja arvostus itseä kohtaan ja oman elämän tuntemus tärkeänä ja arvokkaana. Omat mahdollisuudet, heikkoudet sekä rajoitteet tunnustetaan sekä tiedostetaan myönteisellä realismilla. Yhteisön ilmapiiri nähtiin positiivisena kasvattamaan nuorten myönteistä arviota itsestään ja tuntemaan itsensä arvokkaana. Lapsuuden ja nuoruuden myönteiset kasvukokemukset kehittävät vahvaa itsetuntoa, mutta sitä voi vahvistaa myöhemminkin. (Suomen Mielenterveys ry.)

Tunnetaitojen kasvattaminen on myös keskeinen Tyttöjen Tuvan toiminnan tavoite (Joensuun Setlementti, s.a.). Tunnetaitojen perustana on kyky havaita sekä tiedostaa omia tunteita (Suomen Mielenterveys ry. s.a.) Lisäksi ymmärtääkseen toisten tunteita sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa olemiseen on osattava tiedostaa omia tunteitaan. Tunteiden ymmärtämiseen kuuluu niiden syiden ja seurausten tunnistaminen. (Suomen Mielenterveys ry. s.a.) Tunnetaitoihin koettiin saaneen vahvistusta ja kannustusta näyttämään sekä ilmaisemaan omia tunteitaan. Haastatelussa nousi esiin, kuinka toiminnassa on yhteisesti käsitelty paljon omien tunteiden ja niiden moninaisuuden ymmärrystä.

Tyttöjen Tuvan tavoitteisiin kuuluu keskeisesti lisäksi nuorten sosiaalisten taitojen vahvistaminen (Joensuun Setlementti, s.a.). Sosiaalisilla taidoilla ei tarkoiteta sosiaalisuutta. Sosiaalisuus tarkoittaa ihmisen synnynnäistä temperamenttipiirrettä, kuinka ihminen on kiinnostunut toisten ihmisten seurasta. Samoin sosiaalinen ihminen asettaa muiden ihmisten seurana oman yksinolon edelle ja haluaa olla toisten seurassa. Sosiaalisilla taidoilla taas tarkoitetaan taitoa, jolla selvittää sosiaalisista tilanteista. (Keltikangas- Järvinen 2010, 6- 7.) Usea haastateltava tunsikin, että toiminnassa mukana olevat ovat samanlaisessa tilanteessa, sosiaalisten suhteiden kanssa, kuin itse. Näin ollen toiminta on tarjonnut myös vertaistukea. Sosiaaliin tilanteisiin oli saatu rohkeutta sekä varmuutta. Sosiaalinen integroituminen on nuoren kehityksessä tärkeää, koska tällöin ihmismieli kehittyy (Aalberg ja Siimes 2007, 67- 68; Laukkanen 2010, 60; Lerner ym. 2009, 117- 120). Samanikäisten vertaisuuhteilla sosiaalisten taitojen kehittämisessä olennainen merkitys (Laukkanen 2010, 60- 61). Nuorten sosiaalisia taitoja oli vahvistettu toiminnalla. Sosiaalisilla taidoilla on merkitystä, kuinka selvittää sosiaalisista tilanteista (Keltikangas- Järvinen 2010, 6- 7). On tärkeää, että nuorilla on paikka, jossa voi harjoitella sosiaalisia taitoja turvallisessa ympäristössä. Sosiaalisen nuorisotyön yhtenä tehtävänä onkin liittää nuoret kulttuuriin, yhteiskunnan tai lähiyhteisön jäseneksi (Nieminen 2008, 23- 26). Näin ollen, on merkittävää vahvistaa nuorten sosiaalisia taitoja.

Nuoret olivat tunnistanee erilaisia haasteita elämässään. Rimpelän (2010, 14) mukaan, nuoruus on hyvin merkittävä elämäntapa myöhemmän hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Nuorena omaksutuilla elämäntavoilla saamme pohjan aikuisuuden fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle. Yhteiskunnallisesti on tärkeää sijoittaa lasten ja nuorten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. (Rimpelä 2010, 14). Marttusen (2010, 12) mukaan mahdollisimman aikainen erilaisen pahoinvoinnin tunnistaminen nuorena, mahdollistaa suotuisan kehityksen hankaluuksista huolimatta.

Nuoruus kuvautui epävarmuutena ja kasvuna eri aloissa. Itsenäistyminen ja vanhemmista eriytyminen pohditutti. Aalbergin ja Siimeksen (2007, 145- 146) mukaan, nuoruudessa aloitetaan hahmottamaan itseään sekä ympäristöään kokonaisvaltaisesti. On merkityksellistä, että mieltä askarruttavista asioista pääsee keskustelemaan avoimessa ja turvallisen tuntuudessa seurassa. Lisäksi Aalberg ja Siimes (2007, 102- 106) sekä Siltala (2006, 115- 118) toteavat samanikäisten ystävien seurana auttamaan tyttöä eriytymään vanhemmistaan. On siis tärkeää saada ikäistään seuraa, joiden kanssa toimia.

Koulumaailma tuli esiin toisilla vaativana eikä koulutus- ja ammattivalinnat olleet selviä. Suomi on edellä kävijä tasa- arvoisuuden asioissa verrattaen moneen muuhun maahan. Kuitenkin tuotetaan paljon eriarvoisuutta ihan pelkästään tiedostamatta ja koulutusjärjestelmässämme on poikkeuksellisen vahvasti sukupuolittunut tyttöjen ja poikien aloihin (Aapola- Kari 2019, 59- 61; Husu 2010, 221- 228). European Institute for Gender Equality (2017) mukaan perinteiset sukupuoliroolit vaikuttavat vahvasti jo pienestä pitäen. Sukupuolisensitiivisellä nuorisotyöllä pyritään tarjoamaan nuorille erilaisia tapoja ja esikuvia naisena tai miehenä olemisesta (Punnonen 2007, 527).

Omaan elämän merkityksellisyys, eri kasvu- ja kehitysvaiheet sekä identiteetin muodostaminen aiheuttivat mietittävää. Nuori muodostaa oman käsityksensä omasta sukupuolestaan ja seksuaalisesta identiteetistä. On myös normaalia tuntea epävarmuutta oman sukupuoli- identiteetin määrittämisessä (Cacciatore 2010, 65- 66; Laukkanen 2010, 62- 63.) Oma identiteettiä ja olemisen tapaa oli käyty ohjaajien kanssa läpi. Nuoruus on aikaa, jolloin tulee tärkeäksi oman identiteetin rakentuminen (Nurmiranta, Leppämäki ja Horppu 2009, 72- 76). Nitovuoren (2001, 81) mukaan identiteetin selventyminen jatkuu aikuisuuteen. Oman identiteetin ja seksuaalisuuden pohtiminen voi tuntua kiusalliselta aiheelta puhua vanhempien kanssa. Näistä asioista voi olla helpompi keskustella ammattitaitoisen ohjaajan kanssa kuin oman perheen.

Naisten yhteiskunnallinen asema on muuttunut eri aikakausina ja eri kulttuureissa (Rossi 2010, 21- 27). Maailma on muuttunut hyvin ulkonäkökeskeiseksi ja sosiaalinen media luo mielikuvia tyttönä tai naisena olemisen ihanteista. Epätodelliset ja filteröidyt kuvat luovat kateuden tunteita sekä virheellistä todellisuutta. Usea kansainvälinen tutkimus on osoittanut, että sosiaalisella medialla on paljon haitallista vaikutusta tyttöihin (McDool ym. 2016; Rajanala, Maymone ja Vashi 2018; University College London 2019). Kuitenkin yhä enemmän nuoret käyttävät sosiaalisen median eri sovelluksia. Onkin tärkeää nuoren saada luotettavan aikuisen tukea ja kannustusta omana itsenään, jollaista toiminta on tarjonnut.

8.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tieteellistä tutkimusta tehdessä on tavoitteena tuottaa tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman luotettavaa tietoa (Kylmä ja Juvakka 2012, 127). Tutkijan on huomioitava tutkimusta tehdessä lisäksi useita eettisiä kysymyksiä. Tutkimus on eettisesti hyväksyttävä ja luotettava, kun se suoritetaan hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Näin toimien tuotetaan tutkimuksella uskottavia tuloksia. Tutkimuseettinen neuvottelukunta ohjeistaa tutkimuksen eettisiin periaatteisiin ja luotettavuuden lisäämiseen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta s.a.). Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa tutkija omilla valinnoillaan; mitä tutkitaan, millaisin menetelmin, missä tilanteessa ja mitä tuloksia tehdään tulosten analysoinnissa ja johtopäätöksissä (Kananen 2015, 339- 342). Tutkimustilanteita on hankala standarisoida silloin kun tutkitaan ihmisten ajatuksia ja ihmisten käyttäytymistä. Ilmiöstä saataviin tuloksiin vaikuttavat ihmisten toiminta ja muutokset ympäristössä. (Kananen 2015, 145.)

Valitsin opinnäytetyöni aiheen sen ajankohtaisuuden perusteella. Lisäksi nuoristotyö on mielenkiinnon kohteitani. Media on uutisoinut nuorten pahoinvoinnista ja oireilusta paljon, joten halusin tutkimuksellani selvittää millaisena nuoret kokevat tyttötyön toimintamuotona. Toiminnalle on tärkeää saada kokemuksia toiminnan kohteilta eli käyttäjiltä. Näin saadaan tietoa vastaako toiminta odotettuja tavoitteita. Opinnäytetyöni toteutin laadullisena tutkimuksena ja työn eteneminen kuvataan kohdassa tutkimuksen toteuttaminen. Tutkimusprosessi on kestänyt kaikkiaan puolitoista vuotta. Tämä on antanut aikaa käydä tarkoin läpi eri vaiheet ja laajan tiedonhankinnan.

Kylmän ja Juvakan (2012, 127- 129) mukaan laadullinen tutkimus sisältää luotettavuuskriteereitä, joita ovat uskottavuus, vahvistettavuus, tulosten siirrettävyys ja reflektiivisyys. Uskottavuudella osoitetaan tutkimuksen sekä tulosten uskottavuutta ja tämän näkymistä tutkimuksessa. Tutkija varmistaa, että tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden käsitykset tutkimuskohteesta vastaavat tutkimustuloksia. Uskottavuutta vahvistetaan tutkijan olemisella tekemisessä asian kanssa riittävän pitkän aikaa. (Kylmä ja Juvakka 2012, 128; Kylmä, Vehviläinen- Julkunen ja Lähdevirta 2003, 613.) Uskottavuutta tutkimukseeni on tuonut kaikkiaan puolitoista vuotta kestänyt aika, jolloin olen ollut tiiviisti kohdeilmion kanssa tekemisissä. Aikaa on kulunut runsaaseen tiedonhakuun, haastatteluihin, niistä saatuihin tutkimusaineistoon ja siihen syvälle sisään pääseminen sekä tulosten analysointiin ja raportointiin. Kävin läpi jokaisen haastateltavan kanssa tarkoin tutkimusaiheen. Olen ollut tekemisissä ohjaajani, tutkimuksen toimeksiantajan sekä muiden opinnäytetöitä tekevien kanssa säännöllisesti koko tutkimuksen ajan. Vahvistettavuudella tarkoitetaan tutkimusprosessin kulkua siten, että osoitetaan tutkimusprosessi sujuvasti (Kylmä ja Juvakka 2012, 129). Vahvistettavuuden ongelmana on kuitenkin se, että toinen tutkija saattaisi päästä erilaiseen tulkintaan samasta tutkimusaineistosta. Laadullisessa tutkimuksessa tämä sallitaan, koska todellisuuksia on monia. (Kylmä ym.2003, 613.) Tulosten siirrettävyydellä tarkoitetaan laadullisessa tutkimuksessa tulosten siirrettävyyttä toisiin yhdenmukaisiin tilanteisiin. Tutkimukseen osallistujista sekä heidän elämäntilanteistaan on kuvattava tarpeeksi tietoa. Reflektiivisyys vaatii tutkimuksen tekijän tietoisuutta lähtökohdistaan tutkijana. On arvioitava omaa vaikutusta aineistoon sekä tutkimusprosessiin ja lisäksi lähtökohtia koko tutkimukselle. (Kylmä ja Juvakka 2012, 129; Kylmä ym. 2003, 613.) Minulle ei käytännössä ollut Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminta ollenkaan tuttua. Olin kuullut toiminnasta eri viestimien kautta. Tutkimuksen luotettavuutta tämä lisäsi, koska pystyin tutkimusaiheeseen ja -aineistoon tarttumaan ulkopuolisena eikä minulla ollut ennakkokäsityksiä tai mielikuvia. Koska tuttuutta toimintaan ei ollut, auttoi tämä keskittymään tutkittavaan aiheeseen.

Haastattelun luotettavuuteen voi vaikuttaa usea asia, jotka tutkijan on otettava huomioon. Jos haastattelutilanne on vastaajalle epämiellyttävä, pelottava tai uhkaava voi haastattelun luotettavuus heikentyä. Vastaajat voivat tiedostamatta antaa tutkijalle suotavia vastauksia. Lisäksi haastatteluaineisto on myös konteksti- ja tilannesidonnainen. On siis huomioitava, että haastateltavat voivat puhua haastattelutilanteessa toisin, kuin jossain toisessa tilanteessa. (Hirsjärvi ym. 2009, 206- 207.) Valitsin, että haastattelut suoritetaan Tyttöjen Tuvalla, joka on haastateltaville tuttu paikka. Saimme käyttöön pienen huoneen, jossa haastattelut suoritettiin. Yritin pitää ilmapiirin rentona ja taukojen välissä vietin aikaa nuorten kanssa. Jokaiselle haastateltavalle esittelin itseni sekä hieman taustaani ja kerroin, että myös minua jännittää, koska tämä oli ensimmäinen

haastattelututkimukseni. Mielestäni sain luotua hyvän ilmapiirin jokaisen kanssa keskenämme eikä mikään haastatteluista ollut vaivaantuneen oloista. Jokainen nuori vastasi kysymyksiin avoimen oloisesti. Uskon, että kun olin nuorile tuntematon verrattuna ohjaajiin, niin minulle oli ehkä helpompi puhua myös kriitistä toimintaa kohtaan. Tätä tapahtui kuitenkin siis hyvin vähän.

Aineiston kylläntymisellä eli saturaatiolla tarkoitetaan aineiston alkaessa toistaa itseään. Tutkimusongelman osalta ei saada enää merkittävää uutta tietoa. Käsitteenä saturaatio on yhdistettävissä tulosten yleistettävyyteen aineisto alkaessa toistaa itseään. Kun tutkija tietää millaista aineistoa on tutkimukselta hakemassa, on kylläntymispiste saavutettavissa. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida myös mm. saturaation avulla. (Kananen 2015, 153; Tuomi ja Sarajärvi 2009, 87- 90.) Aineiston kylläntyminen saavutettiin tässä tutkimuksessa. Samoja asioita alkoi toistua haastatteluissa.

Tutkimuksessani haastattelen alaikäisiä nuoria, joten eettiset kysymykset ovat erityisen tärkeitä. Suomen lainsäädännön mukaan ei ole todeta suoraan, kenen vastuulla on päättää lapsen osallistumisesta tutkimukseen. Käytännössä lapsen osallistuminen tutkimukseen on lapsen henkilökohtainen asia, jonka huoltaja kuitenkin lain mukaan ratkaisee. Huoltaja keskustelelee lapsen kanssa ennen päätöksen tekoa. Lapsen ikä ja kehitystaso sekä asian laatu on otettava huomioon. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019; Nieminen 2010, 25- 40.) Ennen haastattelujen tekemistä kävin läpi jokaisen tutkimukseen osallistuvan kanssa luottamuksellisuuden sisällön tässä tutkimuksessa. Pidän huolen, aineistojen koskemattomuudesta ja joutumisesta ulkopuolisille. Raportoinnin jälkeen poistan kaiken aineiston koneeltani sekä nauhurista. Haastatteluja tehdessä laitoin muistiin vain päivämäärän ja kuinka monennesta haastattelusta oli kyse. Nimiä en kysynyt lainkaan haastattelutilanteessa. Näin huolehdin, että tutkimusraportista ei voi tunnistaa kuvauksien tai sitaattien perusteella yksittäistä henkilöä.

8.3 Johtopäätökset ja ehdotukset jatkokehittämiselle

Tutkimuksen tuloksista voidaan todeta, että tietoa Tyttöjen Tuvan toiminnasta saadaan usein jotain muuta kautta eikä sitä ehkä osata tai haluta etsiä itse. Onkin tärkeää tuoda esille tietoisuutta toiminnasta nuorten keskuuteen. Suurimmat tekijät toimintaan mukaan lähtemiselle ovat erilaiset epätyytyttävät tilanteet sosiaalisten suhteiden suhteen sekä mielekkään tekemisen vähyys vapaa-ajalla. Yksinäisyyden tunteen kokeminen osottautui merkittäväksi tekijäksi toimintaan hakeutumisessa. Toimintaan mukaan tuleminen ei ole kaikilla helppoa vaan uusi paikka sekä ihmiset tuovat esiin erilaisia tunteita.

Konkreettinen toiminta Tyttöjen Tuvalla koostuu yhteisestä sekä yksilöllisestä toiminnasta. Yhteiseen toimintaan sekä toiminnan suunnitteluun koetaan vaikuttamismahdollisuudet erittäin hyvänä nuorten keskuudessa. Nuoria huomioidaan hyvin sekä toiveita kuunnellaan. Nämä tuovat esiin osallisuuden tunteen vahvistumista ja kokemusta yhdenvertaisuuden tunteesta. Yhteiset tekemiset koetaan monipuolisina ja erilaiset kädentaidot nousevat tutkimuksessa esiin mielekkäinä aktiviteetteina.

Samoin uusia tekemisen kokemuksia toiminnasta voidaan saada. Yhteiset keskustelut ja vuorovaikutustilanteet koetaan merkittävinä sekä tarpeellisina yhteisön kesken. Nämä koetaan kasvua ja kehitystä vahvistamisena. Lisäksi yhteisten toiminnan vapaaehtoisuus koettiin tärkeänä. Minkäänlaista pakkoa tai painostusta osallistumiseen ei koeta. Yksilöllinen toiminta esiintyy oman ajan tai paikan ottamisena sekä kahdenkeskisinä keskusteluina ohjaajan kanssa. Nämä koetaan hyvin merkityksellisinä ja tärkeinä. Luottamukselliset keskustelut nähdään tärkeinä tukimuotoina.

Tutkimuksen mukaan yhteisön ilmapiiri koetaan yleisesti avoimena, turvallisena ja kannustavana. Yksilöllisyyden hyväksyntä nähdään erilaisuuden ja moninaisuuden tunnustamisena. Jokainen voi toiminnassa olla oma itsensä ja riittää sellaisena kuin on. Toiminnassa kannustetaan yhdenvertaisuuden myöntämiseen ja hyväksymiseen. Osallisuuden tunnetta toiminnalla vahvistetaan ja jokaista kohdellaan tasavertaisena yhteisön jäsenenä.

Tutkimuksen mukaan Tyttöjen Tuvan toiminta antaa kävijöilleen erilaista tukea kasvuun ja kehitykseen. Tukea saadaan itsentunnon, tunne- sekä sosiaalisten taitojen vahvistamiseen. Itsetunnon vahvistamisella saadaan kasvatettua myönteistä kuvaa itsestä ja toiminnalla on siihen vahva vaikutus. Tunnetaitoja opitaan ja kasvatetaan toiminnan yhteisissä keskusteluissa. Tunteiden ymmärrystä käsitellään toiminnassa paljon ja näin nuori oppii tunne- elämän moninaisuutta. Toiminnalla saadaan vahvistettua nuorten sosiaalisia taitoja ja Tyttöjen Tupa antaa turvallisen yhteisön niiden harjoitteluun, vaikka sosiaalisissa taidoissa olisi heikkoutta.

Nuoruus antaa pohjaa kasvamiseen ja kehittymiseen tasapainoiseen aikuisuuteen. Nuoret kokevat nykyään erilaisia haasteita elämässään kuin menneet sukupolvet. Yhteiskunnan muutos on ollut valtavaa viime vuosikymmeninä ja on tärkeää tuoda esiin nuorten kokemia haasteita, jotta niitä voidaan käsitellä ja vahvistaa nuoria vastaamaan haasteisiin.

Tutkimustulosten perusteella Joensuun Tyttöjen Tuvan toiminta koetaan merkityksellisenä ja tärkeänä. Jokainen tutkimukseen osallistuja oli tyytyväinen toimintaan. Tutkimuksen perusteella toiminnalle ei kaivata muutosta, vaan se koetaan yleisesti hyvänä. Nuoruus ikävaiheena on kasvua ja kehitystä monessa suhteessa. On hyvin tärkeää nuorten tulevaisuuden kannalta kaikin tavoin tukea heidän hyvinvointiaan. Nuorista kasvatetaan yhteiskunnan tulevaisuutta.

Jatkokehittämisenä ehdotan tutkimusta Joensuun Setlementin koulunuorisotyön kokemuksista sekä mahdollisesta kehittämistarpeista.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

AALBERG, Veikko 2016- 04- 08. Lasten psykiatria ja nuorisopsykiatria. Duodecim Oppiportti. [viitattu 202- 25- 04.] Saatavissa: <https://www.oppiportti.fi/op/ljn00213/do>

AALBERG, Veikko ja SIIMES, Martti A. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä 2007.

AALTONEN, Jussi 2012. Turvataitoja nuorille. Opas sukupuolisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Juvenes Print- Tampereen Yliopistopaino Oy. Tampere 2012. [viitattu 2020- 04- 25.] Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90817/Opas_21%20_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y

AALTONEN, Sanna ja HONKATUKIA, Päivi (toim.) 2002. Tulkintoja tytöistä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.

AAPOLA, Sinikka 2002. Pikkutyttöjä vai puoliaikuisia? Tytöt, vanhemmat ja kontrolli. Teoksessa AALTONEN, Sanna ja HONKATUKIA, Päivi (toim.) Tulkintoja tytöistä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.

AAPOLA- KARI, Sinikka. Nuorten näkemyksiä sukupuolten tasa- arvosta oppilaitoksissa ja yhteiskunnassa. Teoksessa TERÄSAHO, Mia ja NÄRVI, Johanna (toim.) 2019. Näkökulmia sukupuolten tasa- arvoon. Analyyseja tasa- arvobarometrista 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). PunaMusta Oy. Helsinki 2019.

AIKIO, Annukka (toim.) uusintu VORNANEN, Rauni 2000. Uusi sivistyssanakirja (19.painos). Keuruu. Otava

ANTTONEN, Erja 2017. Sukupuolisensitiivinen nuoriso- ja aikuistyö Suomessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 38. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/132932/978-952-456-270-6.pdf?sequence=1>

ANTTONEN, Erja 2007. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä [verkkoaineisto]. [viitattu 2019- 03- 13.] HUMAKin oppimateriaaleja. Saatavissa: <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/01/sukupuolisensitiivisyys-kansalaistoiminnassa.pdf>

BAHAR, Golnar, GRITANE, Egita ja JONSTOIJ, Jenny 2011. Tjej- och killgruppsmetondens effekter. En genusvetenskapligt och socialpsykologiskt perpertiv på jämställdhetsinriktat ungdomsarbete på Åland och I Lettland. Rapport från Ålands Fredsinstitut.

BOGIN, Barry 2013. Childhood, Adolescence and Longevity. Adolescent Identity. Evolutionary, Cultural and Developmental Perspectives. Edited by HEWLETT, Bonnie L. Taylor & Francis Group. [viitattu 2020- 04- 15.] Saatavissa: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.savonia.fi/lib/savoniafi/reader.action?docID=1075177>

BRUNILA, Kristiina ja KALLIONIEMI, Arto 2017- 08- 22. Equality Work and Questioning the Persistency of Heteronormativity in Teacher Education. Helsingin Yliopisto.

CACCIATORE, Raisa 2010. Seksuaalisuuden kehitys nuoruudessa. Konsensuskokous 2010. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Suomen Akatemia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala 2010.

CACCIATORE, Raisa ja KORTENIEMI- POIKELA, Erja 2019. Rakkaus, Ilo, Rohkeus. Seksuaalisuuden portaat. Minerva kustannus Oy 2019. [viitattu 2020- 03- 19.] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523128545>

CARLO, Gustavo, MCGINLEY, Meredith, DAVIS, Alexandra ja STREIT, Cara 2012. Adolescent Emotions: Development, morality and Adaption. By MALTI, Tina. John Wiley and Sons. [viitattu 2020- 04- 15.] Saatavissa: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.savonia.fi/lib/savoniafi/reader.action?docID=1116237>

CHANDLER, Michael J. ja DUNLOP, William L. 2013. Indentity Development, Crisis and Continuity. Adolescent Emotions: Development, morality and Adaption. By MALTI, Tina. John Wiley and Sons. [viitattu 2020- 04- 15.] Saatavissa: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.savonia.fi/lib/savoniafi/reader.action?docID=1116237>

CHOATE, Laura H. 2014. Adolescent Girls in Distress: A Guide for Mental Health Treatment and Prevention. Spinger Publishing Company. [viitattu 2020- 04- 20.] Saatavissa: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.savonia.fi/lib/savoniafi/reader.action?docID=1275576>

CHRISTIE, Deborah ja VINER, Russell 2005. Adolescent development. Clinical Review. BMJ 2005; 330: 301. [viitattu 2020- 04- 26]. Saatavissa: <https://www.bmj.com/content/330/7486/301>

DUNDERFELT, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. WSOY. Helsinki.

EBELING, Hanna 2010. Nuorten syömishäiriöt ja lihavuuden psyykkiset ulottuvuudet. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Suomen Akatemia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala 2010.

EISCHER, Heli ja TUPPURAINEN, Jonna 2009. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. Settlementtijulkaisuja 22. Helsinki.

ESKOLA, Kaarina ja HYTÖNEN, Eeva 2002. Nainen hoitotyön asiakkaana. Porvoo. WSOY

EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY 2017. Education is key for breaking gender stereotypes. [verkkoaineisto.] European Institute for Gender Equality. [viitattu 2020- 03- 20] Saatavissa: <https://eige.europa.eu/news/education-key-breaking-gender-stereotypes>

GERKOV, Vera 2016. Seksuaalisuuden haltuunottonuoruusiässä: siirtymä lapsuuden kiintymysobjekteista kohti aikuista seksuaalisuutta psykoterapiassa. Psykoterapia 2016. 35 (4) [viitattu 2020- 04- 10.] Saatavissa: <http://www.psykoterapia-lehti.fi/tekstit/gergov416.pdf>

GILBERT, Paul 2002. Body Shame: A Biopsychsocial Conceptualization and Overview with Treatment Implications. Teoksessa GILBERT, Paul ja MILES, Jeremy (eds.) Body Shame. Conceptualization, Research and Treatment. 2002.

GIULIANO, Paola 2014- 05- 22. The Role of Women in Society: from Preindustrial to Modern Times. CESifo Economic Studies. Volume 61 (1). [viitattu 2020- 04- 15.] Saatavissa: <https://doi.org/10.1093/cesifo/ifu019>

GOOSENS, Luc 2016. Handbook of adolescent development. Editors JACKSON, Sandy ja GOOSENS, Luc. Boundaries of adolescent. [viitattu 2020- 04- 20.] Saatavissa: https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=JHd0DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT9&dq=adolescent+development+&ots=C8mZkYaSFs&sig=EdyZqYLNiAn7HeDB8U4k0Y8JzsM&redir_esc=y#v=onepage&q=adolescent%20development&f=false

HAASE, Anne.M, ZERWAS, Stephanie ja MICALI, Nadia 2019-12- 17. Anxiety disorders predict fasting to control weight: A longitudinal large cohort study of adolescent. Research article write E. Caitlin Loyd. European Eating Disorders Review. [viitattu 2020- 03- 12]. Saatavissa: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/erv.2714>

HAVINGHURST, Robert James 1982. Developmental Tasks and Education. (3rd) New York. Longman.

HELVE, Helena 2010. Nuorten asenteet, arvot ja maailmankuvat. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Suomen Akatemia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala 2010.

HIRSJÄRVI, Sirkka ja HURME, Helena 2001. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

HIRSJÄRVI, Sirkka, REMES, Pirkko ja SAJAVAARA, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

HONKASALO, Laura 2002. Tyttöjen kiltteys. Naistutkimus 2002:2. Helsinki: Suomen naistutkimuksen seura 2002. Naistutkimus 15 (2002). Saatavissa: <http://elektra.helsinki.fi/se/n/0784-3844/15/2/tyttojen.pdf>

HONKASALO, Veronika ja SOUTO, Anne- Mari 2008. Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa Nuorisotyötä on tehtävä- Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. HOIKKALA, Tommi ja SELL, Anna (toim.) Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. 2. muuttumaton painos. Hakapaino Oy. Helsinki 2008.

HONKASALO, Veronika 2011. Tyttöjen kesken. Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa- arvo nuorisotyössä.

HORELLI, Liisa, HAIKKOLA, Lotta ja SOTKASIIRA, Tiina 2008. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Nuorisotyötä on tehtävä- Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. HOIKKALA, Tommi ja SELL, Anna (toim.) Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. 2. muuttumaton painos. Hakapaino Oy. Helsinki 2008.

HUSSO, Marita ja HEISKALA, Risto 2016. Sukupuolikysymys. Helsinki. Gaudeamus.

HUSU, Liisa 2010. Gender Discrimination in the Promised Land of Gender Equality. Higher Education in Europe. Volume 25 (2).

HUUKI, Tuija 2016. Koulupoikien statustyö väkivallan ja välittämisen valokiilassa. Oulu: Oulun yliopisto. Väitöskirja: Oulun yliopisto, kasvatustieteellinen tiedekunta. Acta Universitatis Ouluensis E Scientiae Rerum Socialium 113. Saatavissa: <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514263613.pdf>

HYTTINEN, Annika. Henkilökohtainen tiedonanto. Joensuun Setlementin Tyttöjen Tupa- ja Isovaskotoiminnan koordinaattori. 2018-11-15.

HÄMÄLÄINEN, Juha 2011. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopion yliopisto.

ISOLA, Anna- Maria, KAARTINEN, Heidi, LEEMANN, Lars, LÄÄPERI, Raija, SCHNEIDER, Taina, VALTARI, Salla ja KETO- TOKOI, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Työpäperi 33/2017. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

JALOVAARA, Esko 2005. Tunnetaidot tiedon rinnalle kasvatuksessa. Pilot-kustannus.

Joensuun Setlementti. s.a. [verkkojulkaisu] [viitattu 2018- 11- 12.] Saatavissa: <https://setlementtijoensuu.fi/joensuun-setlementti-ry/>

JOENSUUN SETLEMENTTI s.a. Lapset & nuoret [verkkojulkaisu.] [viitattu 2019- 03- 07.] Saatavissa: <https://setlementtijoensuu.fi/lapset-nuoret/>

JURVA, R 2012. Seksuaalinen painostus ja väkivalta heteroseksuaalisessa kohtaamisessa terveystiedon oppimateriaaleissa. Teoksessa ATJONEN, P. (toim.) Oppiminen ajassa- Kasvatus tulevaisuuteen. Joensuun vuoden 2011 kasvatustieteen päivien parhaat esitelmät artikkeleina. Kasvatusalan tutkimuksia 61. Helsinki: Suomen kasvatustieteellinen seura 293- 305.

JUUTILAINEN, Päivi- Katariina 2003. Elämään vai sukupuoleen ohjausta? Tutkimus opinto- ohjauksen keskustelun rakentumisesta prosessina. Väitöskirja. Joensuun Yliopiston julkaisu N:o 92. Joensuun Yliopistopaino. Joensuu.

KALLIOKOSKI, Hanna ja KARVINEN, Marita 2019. Sukupuolen moninaisuus ja lapset. Opas varhaiskasvatuksessa työskenteleville ja varhaiskasvatuksen ammattilaisille moninaisten lasten ja heidän perheidensä kohtaamisesta. Setan julkaisut 2019. Saatavissa: https://www.dropbox.com/s/pina1x952cjbamu/Opas_varhaiskasvattajille2019.pdf?dl=0

KALTIALA- HEINO, Riittakerttu 2010. Nuorten rikollisuus ja väkivalta. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Suomen Akatemia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala 2010.

KALTIALA- HEINO, Riittakerttu, TYÖLÄJÄRVI, Marja ja SUOMALAINEN, Laura 2018. Kun sukupuoli on nuorelle ongelma. Duodecim 2018; 134: 2041- 2046. [viitattu 2020- 04- 26.] Saatavissa: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/118295/Kun_sukupuoli_on_nuorelle_ongelma_2018.pdf?sequence=2

KANANEN, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Tampere: Juvenes Print.

KARVINEN, Marita 2016. Opitaan yhdessä! Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus. Opas opettajille.

KELTIKANGAS- JÄRVINEN, Liisa 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki. WSOY 2010.

KELTIKAGAS- JÄRVINEN, Liisa 2000. Tunne itsesi, suomalainen. Helsinki: WSOY.

KIILAKOSKI, Tomi 2014. Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

KILPIÄ, Juha 2015. Nimestä minut tunnet. Aktuaali koulutuspalvelu. Helsinki.

KIVINIEMI, Kari 2007. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa AALTOLA, Juhani ja VALLI, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS- kustanus. Juva.

KIVIRUUSU, Olli 2017- 06- 06. Itsetunto. Nuortenlinkki. [viitattu 2020- 04- 20.] Saatavissa: <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/mielenterveys/itsetunto>

KNOPF, David, PARK, Jane M. ja MULYE, Tina Paul 2008. The mental Health of Adolescents: A National Profile 2008. National Adolescent Health Information Center. [viitattu 2020- 04-10.] Saatavissa: <https://nahic.ucsf.edu/wp-content/uploads/2008/02/MentalHealthBrief2008.pdf>

KOLLMAYER, Marlene, SCHOBER, Barbara ja SPIEL, Christiane 2018. Gender stereotypes in education: Development, consequences and interventions. European Journal of Development Psychology 15 (4):361- 377.

KRÖGER, Tanja 2017- 06- 18. Viiltelyä ja itsetuhoisuutta: Nuorten tyttöjen pahoinvointi huolestuttaa asiantuntijoita- "On paljon, mistä lasten vanhemmat eivät tiedä" [verkkoaineisto]. YLE uutiset [viitattu 2019- 02- 11.] Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9669286>

KURKI, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Osuuskunta Vastapaino.

KYLMÄ, Jari ja JUVAKKA, Taru 2012. Laadullinen terveystutkimus. 1.- 2. painos. Edita Prima Oy. Helsinki 2012.

KYLMÄ, Jari, VEHVILÄINEN- JULKUNEN, Katri ja LÄHDEVIRTA, Juhani 2003. Laadullinen terveystutkimus- mitä, miten ja miksi? Duodecim 119 (7): 609- 615. [viitattu 2020- 03- 21.] Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo93495>

LAINNE, Tiina 2005. Työstä naiseksi. Murrosiän normaalikehitys ja tavallisimmat poikkeavuudet. Lääketieteellinen aikakauskirja 2005 (17). Duodecim.

LAUKKANEN, Eila 2010. Nuoruusiän psyykinen kehitys. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Suomen Akatemia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala 2010.

LEDER, Gilah. C. 2017. Do girls count in mathematics? Teoksessa LEDER, Gilah. C. ja SAMPSON, Shirley. N. (toim.) Educating girls. Practice and research. London: Routledge, 84- 97

LEHTONEN, Johannes 2010. Mitä nuorten hyvin- ja pahoinvoinnista pitäisi tutkia? -Biologinen, terveystieteellinen ja psykiatrinen näkökulma. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Suomen Akatemia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala 2010.

LEHTONEN, Jukka 2006. Seksuaalisuus- ja sukupuolivähemmistöt kunnissa. Keinoja ja ideoita yhdenvertaisuuden tueksi. Työministeriön tutkimuksia ja selvityksiä 8/2006. Helsinki. Edita Oy.

LEHTONEN, Olli ja KALLUNKI, Valdemar 2013. Nuorten aikuisten syrjäytymiskierre. Janus 2013 vol. 21 (2) 128- 143.

LERNER, Richard M., ABO- ZENA, Mona M., BEBIRUGLU, Neda, BRITTIAN, Aerika, LYCNH, Alicia Doyle ja ISSAC, Snia S. Positive Youth Development. Adolescent Health. Understanding and Preventing Risk Behaviors. Edit. DICLEMENTE, Ralph J., SANTELLI, John S. ja CROSBY, Richard A. 2009. Jossey- Bass A Wiley Imprint. [viitattu 2020- 04- 16.] Saatavissa: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.savonia.fi/lib/savoniafi/reader.action?docID=433714>

LERNER, Richard M., BOYD, Michelle J., DU, Dan 2010. Adolescent Development. The Corsini Encyclopedia of Psychology 2010. John Wiley & Sons, Inc. [viitattu 2020- 04- 25.] Saatavissa: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/9780470479216.corpsy0019>

LINNOSUO, Outi 2004. Sosiaalisen ja toiminnallisen nuorisotyön tarkastelua. Teoksessa Outi Linnosuo: Sosiaalisen nuorisotyön toimintamalleja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 11. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

LYYRA, Nelli, JUNTTILA, Niina, TYNJÄLÄ, Jorma ja VÄLIMAA, Raili 2019- 08- 09. Nuorten yksinäisyys on yhteydessä lisääntyneeseen oireiluun ja lääkkeiden käyttöön. Lääkärilehti 32/ 2019 vsk. 74.

MALMI, Kati, SEPPÄLÄ, Piia, EISCHER, Heli ja MULARI, Heta 2012. Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta: Toimintatavat ja vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin opas. Helsinki: Suomen Setlementtiliitto ry.

MARTTUNEN, Mauri 2010. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Suomen Akatemia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala 2010.

MCDOOL, Emily, POWELL, Philip, ROBERTS, Jennifer ja TAYLOR, Karl 2016. Social Media Use and Children`s Wellbeing. University of Sheffield. [viitattu 2020- 03- 10.] Saatavissa: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2886783.

MELKAS, Tuula 2004. Sukupuolten tasa- arvon kokemukset työpaikoilla ja oppilaitoksissa. Tasa- arvo- barometri 2004. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 20/2004. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

MERIKUKKA, Marko, RISTIKARI, Tiina ja KIILAKOSKI, TOMI 2019- 09- 20. Suojaako yläkouluiikäisten nuorten osallisuuden kokemus koulussa lyhyeltä koulutuspolulta? YHTEISKUNTAPOLITIIKKA 84 (2019):4. [viitattu 2020- 03- 05.] Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138585/YP1904_Merikukkaym.pdf?sequence=2&isAllowed=y

MIELENTERVEYSTALO s.a. Tietoa mielenterveydestä. Nuorten mielenterveystalo [verkkoaineisto.] [viitattu 2020 -03- 25.] Saatavissa: https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tietoa_mielenterveydesta/nuorten_mielenterveysongelmat/Pages/Masennus_ja_mielialahairiot.aspx

MISHINA, Kaisa, TIIRI, Elina, LEMPINEN, Lotta, SILLANMÄKI, Lauri, KRONSTRÖM, Kim ja SOURANDER, Andre 2018- 04- 27. Time trends of Finnish adolescents` mental health and use of alcohol and cigarettes from 1998 to 2014. Lastenpsykiatrian tutkimuskeskus. Turun yliopisto.

MOKSNES, Unni K., MOLJORD, Inger E.O., ESPNES, Geir A. ja BYRNE, Don G. 2010. The association between stress and emotional states in adolescents: The role of gender and self- esteem. Personality and Individual Differences 49 (5), 430- 435. [viitattu 2020- 04- 25.] Saatavissa: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.04.012>

MORIN, Alexandre J.S., MAIANO, Christophe, MARSH, Herbert W., JANOSZ, Michel ja NAGENGAST 2011. The Longitudinal Interplay of Adolescent`s Self- Esteem and Body Image: A Conditional Autoregressive Latent Trajectory Analysis. Multivariate Behavioral research 46 (2), 157- 201. [viitattu 2020- 04- 25.] Saatavissa: <https://doi.org/10.1080/00273171.2010.546731>

MOSHMAN, David 2012. Adolescent Rationality and Development. Cognition, Morality and Identity. third edition. Taylor & Francis group. [viitattu 2020- 04 23.] Saatavissa: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.savonia.fi/lib/savoniafi/reader.action?docI>

MULARI, Heta ja EISCHER, Heli 2012. Tyttötyön kansio. Suomen Setlementtiliitto ry. Setlementtijulkaisuja 30. Helsinki. Suomen Setlementtiliitto. Setlementtijulkaisuja 30. [verkkojulkaisu] [viitattu 2018- 11- 29.] Helsinki. Saatavissa: <https://setlementti-fi-bin.directo.fi/@Bin/94444f367413d9beabe8ae939c11d611/1544353947/application/pdf/965517/Tytt%C3%B6ty%C3%B6n%20kansio.pdf>

MULARI, Heta, EISCHER, Heli ja UUSITALO- HERTTUA, Mari 2012. Tyttötyö kääntyi 2010-luvulle. Tyttötyön kansio. Suomen Setlementtiliitto. Setlementtijulkaisuja 30. [verkkojulkaisu] [viitattu 2018- 11- 29.] Helsinki. Saatavissa: <https://setlementti-fi-bin.directo.fi/@Bin/94444f367413d9beabe8ae939c11d611/1544353947/application/pdf/965517/Tytt%C3%B6ty%C3%B6n%20kansio.pdf>

MÄNTYMAA, Mirjami, LUOMA, Ilona, PUURA, Kaija ja TAMMINEN, Tuula 2003. Tunteet, vuorovaikutus ja aivojen toiminnallinen kehitys. Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim. 2003;119 (6) 459- 465.

NIEMINEN, Juha 2008. Vastavoiman hahmo- Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Nuorisotyötä on tehtävä- Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. HOIKKALA, Tommi ja SELL, Anna (toim.) Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. 2. muuttumaton painos. Hakapaino Oy. Helsinki 2008.

NIEMINEN, Liisa 2010. Lasten ja nuorten tutkimus: oikeudellinen tarkastelu. Teoksessa Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. (toim) LAGSTRÖM, Hanna, PÖSÖ, Tarja ja VEKKALAHTI, Kaisa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 101. Yliopistopaino. Helsinki

NITOVUORI, Liisa- Maria 2001. Upea minä- tyttötyöprojekti. Tyttötyökansio. Helsinki. Setlementtinuorten liitto ry. 2001.

NURMI, Jan- Erik 2011. Miksi nuori syrjäytyy? NMI- Bulletin 21 (2), 28- 35. [viitattu 2020- 02- 10.] Saatavissa: <https://bulletin.nmi.fi/wp-content/uploads/2011/04/Nurmi.pdf>

NURMI, Jari- Erik, AHONEN, Timo, LYYTINEN, Heikki, LYYTINEN, Paula, PULKKINEN, Lea ja RUOPPILA, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys Helsinki. WSOY Oppimateriaalit Oy. [viitattu 2020- 02- 20.] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789524516518>

NURMI, Timo, REKIARO, Ilkka ja REKIARO, Päivi 2001. Uusi suomalainen sivistyssanakirja (3.painos). Jyväskylän. Gummerus Oy.

NURMIRANTA, Hanna, LEPPÄMÄKI, Päivi ja HORPPU, Sari 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Hämeenlinna. Kariston Kirjapaino Oy.

NUMMELIN, Raija 1997. Seksuaalikasvatusmateriaalit: Millaista seksuaalisuutta nuorille? Helsinki. Stakes.

NÄRE, Sari 2008. Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö. Teoksessa Nuorisotyötä on tehtävä- Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. HOIKKALA, Tommi ja SELL, Anna (toim.) Nuorisotutkimusverkosto 2008.

NÄRE, Sari ja LÄHTEENMAA, Jaana (toim.) 1992. Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura & Suomalaisen Kirjallisuuden seura.

OJALA, Ulla 2011. Lastensuojelun keskusliitto. Opas lasten haastattelijoille ja kuvaajille. [viitattu 2018- 12- 03.] Helsinki. Saatavissa: https://www.lskl.fi/materiaali/lastensuojelun-keskusliitto/Opas_lasten_haastattelijoille_ja_kuvaajille.pdf

OJANEN, Karoliina, MULARI, Heta ja AALTONEN, Sanna (toim.) 2011. Entäs tytöt. Johdatus tyttötutkimukseen. Kustannusosakeyhtiö Vastapaino 2011.

PELTONEN, Anne 2005. Teoksessa PELTONEN, Anne ja KULLBERG- PIILOLA, Tarja. Tunnetuksi. Tunnetaitoja perheille ja kasvattajille. Helsinki: Lasten Keskus.

PENNANEN, Joonas 2016. Sukupuoli olennaisesti kiisteltyä käsitteenä. Teoksessa ROLIN, Kristina, MOISIO, Olli- Pekka, REUTER, Martina ja TUOMINEN, Miira (toim.) Sukupuoli ja filosofia. Jyväskylä: SoPhi, 29- 42.

PERRY, David G. ja PAULETTI, Rachel E. 2011. Gender ja Adolescent Development. Journal of Research on Adolescence. Volume 21 (1). [viitattu 2020- 04- 23.] Saatavissa: <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2010.00715.x>

PIAGET, Jean ja INHELDER, Bärber 1977. suom. RUTANEN, Mirja. Lapsen psykologia. Jyväskylä. Gummerus 1977.

PUNAMÄKI, Raija- Leena 2010. Traumaattiset tapahtumat ja niiden seuraukset nuoruudessa. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Suomen Akatemia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala 2010.

PUNNONEN, Varpu 2008. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Nuorisotyötä on tehtävä -Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. HOIKKALA, Tommi ja SELL, Anna (toim.) Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto 2008.

PURJO, Timo 2012. Sukupuolella on merkitystä. Sukupuolisensitiivinen poikien ja tyttöjen kasvatus arvoihin ja väkivallattomuuteen. toim. PURJO, Timo. Tampereen yliopistopaino, Juvenes Print 2012. 64-65.

RAJANALA, Susruthi, MAYMONE, Mayra ja VASHI, Neelam A. 2018. Selfies- Living in the Era of Filtered Photographs. JAMA Facial Plastic Surgery 2018; 20 (6).

RELANDER, Jukka 2007. Aikuisuus- uusiutumaton luonnonvara. Teoksessa Nuoret eivät odota- Palvelurakenteen muutos nyt. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 2007: 61.

RIMPELÄ, Arja 2010. Suomalaisnuorten terveys. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Suomen Akatemia. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala 2010.

RINGROSE, J., HARVEY, L. GILL, R. ja LIVINGSTONE, S. 2013. Teen girls, sexual double standards and "sexting": GENDERed value in digital image exchange. *Feminist Theory* 14 (3), 305- 323.

RIVARA, Frederick P., PARK, M. Jane ja IRWIN JR., Charles E. 2009. Foundations and Theory in Adolescent Health Risk Behaviour. *Adolescent Health. Understanding and Preventing Risk Behaviors*. Edit. DICLEMENTE, Ralph J., SANTELLI, John S. ja CROSBY, Richard A. 2009. Jossey- Bass A Wiley Imprint. [viitattu 2020- 04- 16.] Saatavissa: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.savonia.fi/lib/savoniafi/reader.action?docID=433714>

ROCKHILL, C., KODISH, I., DIBATTISTO, C., MACIAS, M., VARLEY, C. ja RYAN, S. 2010. Anxiety Disorders in Children and Adolescents, *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care* 40, 4. 66- 99. Philadelphia.

ROSSI, Leena- Maija 2012. Sukupuoli ja seksuaalisuus, eroista tekoihin. Teoksessa SARESMÄÄ, Tuija, ROSSI, Leena- Maija ja JUVONEN, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Vastapaino. Tampere. 21-38.

SHAHIDUL, S. M. ja ZEHADUL KARIM. H. M. 2015. Factors contributing to scholl dropout among the girls: a review of literature. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences* 3(2), 25- 36.

SIEGEL, Dj. 2001. Toward an interpersonal neurobiology of the developing mind: attachment relationship, "mindsight" and neural integration. *Infant Mental Health* 2001 (22)67-94.

SILTALA, Pirkko 2006. Nainen ja masennus. Gummerus Kirjapaino 2006. Helsinki.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ s.a. Lainsäädäntö. [viitattu 2019- 10- 22.] Valtioneuvosto. Saatavissa: <https://stm.fi/tasa-arvo/lainsaadanto>

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ s.a. Suomi on sukupuolten tasa- arvon edelläkävijä [verkkojulkaisu.] [viitattu 2019- 03- 21.] Valtioneuvosto. Saatavissa: <https://stm.fi/suomi-on-sukupuolten-tasa-arvon-edellakavija>

SUHONEN, Sami 2014. Sukupuolen määrittelyn käytännöt ja itsenään elämisen mahdollisuudet. Teoksessa GISSLER, Mika, KEKKONEN, Marjatta, KÄNKÄNEN, Päivi, MURANEN, Päivi ja WREDE- JÄNTTI, Matilda (toim.). *Nuoruus toisin sanoen. Nuorten elinolot- vuosikirja* 2014. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. 178- 186.

SUOMEN MIELENTERVEYS RY. s.a. Hyvä itsetunto on optimistista realismia [verkkojulkaisu.] [viitattu 2019- 09- 14.] Saatavissa: <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/hyv%C3%A4-itsetunto-optimistista-realismia>

SUOMEN MIELENTERVEYS RY. s.a. Tunnetaitojen perusteet [verkkoaineisto.] [viitattu 2020- 03-17.] Saatavissa: <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/tunnetaidot/tunnetaitojen-perusteet>

SUOMEN SETTLEMENTTILIITTO s.a. Upea minä- tyttötyöprojekti (1998- 2000). [viitattu 2019- 02- 27.] Saatavissa: <https://www.setlementti.fi/hankkeet-ja-projektit/projektiarkisto/upea-mina-tyttotyoprojekti-1998-/>

SUOMEN SETTLEMENTTILIIKE s.a. Suomalainen settlementtiliike [verkkojulkaisu.] [viitattu 2018-11- 20.] Saatavissa: <https://www.setlementti.fi/setlementtiliitto/suomalainen-settlementtiliike/>

SÄRKELÄ- KUKKO, Mona 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Mistä puhumme, kun puhumme osallisuudesta? Teoksessa JÄMSEN, A. ja PYYKKÖNEN, A. (toim.) Osallisuuden jäljillä. Saarijärvi: Pohjois- Karjalan Sosiaaliturvayhdistys. Saatavissa: <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS 2019. Lapset, nuoret ja perheet. Kouluterveyskyselyn tulokset [verkkoaineisto.] [viitattu 2020- 03- 04.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia/kaikki-tulokset#Aikasarjat%202006%E2%80%932017>

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS 2018. Osallisuus 2018 [verkkoaineisto.] [viitattu 2019- 03- 20.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS 2020 01- 20. Sukupuoli. Sukupuolten tasa- arvo [verkkoaineisto.] [viitattu 2020- 03- 01.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli>

TERÄSAHO, Mia ja KESKI- PETÄJÄ, Miina 2017. Nuorten toiveammatit sukupuolen mukaan eriytyneitä. Teoksessa MYLLYNIEMI, Sami (toim.) Katse tulevaisuudessa. Nuorisobarometri 2016. (203- 221.).

TERÄSAHO, Mia ja NÄRVI, Johanna (toim.) 2019. Näkökulmia sukupuolten tasa- arvoon. Analyyseja tasa- arvobarometrista 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). PunaMusta Oy. Helsinki 2019.

TOLONEN, Tarja 2001. Nuorten kulttuurit koulussa. Ääni, tila ja sukupuolen arkiset järjestykset. Helsinki: Gaudeamus.

TOYNBEE HALL 2018. Our History [verkkoaineisto.] [viitattu 2018- 12- 02.] Saatavissa: <http://www.toyneehall.org.uk/about-us/our-history/>

TUOMAALA, Saara 2011. Menneisyyden tytöt ja tyttöjen historia. Teoksessa (toim.) OJANEN, Karoliina, MULARI, Heta ja AALTONEN, Sanna. Entäs tytöt. Johdatus tyttötutkimukseen. Vastapaino 2011.

TUOMI, Jouni ja SARAJÄRVI, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanayysi. Uudistettu laitos 2018. Helsinki: Tammi.

TUOMI, Jouni ja SARAJÄRVI, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

TUTKIMUSEETTINEN NEUVOTTELUKUNTA (TENK) s.a. Hyvä tieteellinen käytäntö. [viitattu 2020-04- 20.] Saatavissa: <https://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanta>

TUTKIMUSEETTINEN NEUVOTTELUKUNTA (TENK) 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. [viitattu 2020- 03- 25.]

Saatavissa:

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

UNIVERSITY COLLEGE LONDON 2019. Depression in girls linked to higher use of social media. Institute of Education. Saatavissa: <https://www.ucl.ac.uk/ioe/news/2019/jan/depression-girls-linked-higher-use-social-media>

UTRIO, Kaari 2005. Bella Donna. Kaunis nainen kautta aikojen. Helsinki. Tammi.

WAINRYB, Cecilia ja RECCHIA, Holly E. 2012. Emotion and the moral lives of adolescents: Vagaries and complexities in the emotional experience of doing harm. Adolescent Emotions: Development, morality and Adaption. By MALTI, Tina. John Wiley and Sons. [viitattu 2020- 04- 15.] Saatavissa: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.savonia.fi/lib/savoniafi/reader.action?docID=1116237>

WILSKA, Terhi- Anna 2001. Tuotteistettu nuoruus kulutusyhteiskunnassa. Teoksessa PUURONEN, Anne ja VÄLIMAA, Raili. Nuori ruumis. Helsinki. Gaudeamus

World Happiness Report 2020 [verkkojulkaisu.] [viitattu 2020- 03- 21]. United Nations Sustainable Development Solutions Network with the Ernesto Illy Foundation. Saatavissa:

<http://worldhappiness.report/>

VALTARI, Maarit 2005. Ulkonäön merkitys, elämän tavoitteet ja niiden yhteydet kulutukseen. Teoksessa WILSKA, Terhi- Anna (toim.) Erilaiset ja samanlaiset. Nuorisobarometri 2005. Helsinki: Nuorisoasiain neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura & opetusministeriö.

VEHKALAHTI, Kaisa 2012. Tyttösestä naisen ikään: suomalaisen tyttötutkimuksen historiaa ja tutkimustraditioita 85- 87. Kasvatus & Aika 6 (3) 2012. 76- 87. Helsinki. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1539369>

VILKKA, Hanna 2010. Sukupuolen ja seksuaalisuuden kohtaaminen. Jyväskylä: PS- kustannus.
Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/120050/978-952-03-1533-7.pdf?sequence=2>

VILKKA, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. 4. painos. PS- kustannus. Juva.

YLITAPIO- MÄNTYLÄ, Outi 2012. Villit ja kiltit. tasa- arvoista kasvatusta tytöille ja pojille. Bookwell Oy: Juva.

ÅSTRAND, Riikka 2016- 02- 16. Nuoria tuettava oman merkityksen löytämisessä. Lasten ja nuorten säätiö. [viitattu 2020- 04- 20.] Saatavissa: <https://www.nuori.fi/2016/02/16/tiedote/>

LIITE 1: TUTKIMUSTIEDOTE VANHEMMILLE/ HUOLTAJILLE

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA VANHEMMILLE/ HUOLTAJILLE

20.03.2019

Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijöiden kokemuksia toiminnasta -tutkimus

Savonia-ammattikorkeakoulu, terveysala

Hyvä Tyttöjen Tuvan kävijän vanhempi/ huoltaja,

Kutsun Teidän lasta/ huollettavaa osallistumaan **Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijöiden kokemuksia toiminnasta – tutkimukseen**, jonka kohderyhmänä on Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijöitä.

Vapaaehtoisuus

Lastenne/ huollettavanne osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista. Voitte halutessanne milloin tahansa keskeyttää osallistumisen tutkimukseen ilmoittamatta sen syytä. Jos peruutatte suostumuksenne lapsenne/ huollettavanne kohdalta osallistua tutkimukseen tai keskeytätte osallistumisen tutkimukseen, siihen mennessä kerättyjä tietoja voidaan kuitenkin käyttää tutkimuksessa. Osallistuminen tutkimukseen ei edellytä valmistautumista.

Tutkimuksen tarkoitus ja tutkittavat

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kerätä Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijöiden kokemuksia toiminnasta. Tutkimuksen kohderyhmän muodostavat Tyttöjen Tuvan asiakkaat, joilla on yli vuoden mittainen kokemus toiminnasta.

Tutkimuksen kulku

Tutkimus suoritetaan haastattelemalla tutkimukseen valitut. Aineisto analysoidaan, tutkimuksen kannalta oleellinen tieto kerätään ja niitä käsitellään tutkimuksen johtopäätöksessä.

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota, mutta siihen osallistuminen ei aiheuta Teille tai lapsellenne/ huollettavallenne ylimääräisiä kustannuksia.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt ja haitat

Tutkimustiedon avulla on mahdollisuus saada kävijöiden omia kokemuksia Tyttöjen Tuvan toiminnasta ja onko se vastannut tavoitteisiin, joita toiminnalle on asetettu. Tutkimuksesta ei ole odotettavissa haittaa eikä tutkimukseen osallistuminen ei vaikuta lapsenne/ huollettavaanne ryhmän jäsenenä.

Tietojen luottamuksellisuus ja tietosuojaja

Kaikki lapseltanne/ huollettavaltanne kerätyt tiedot ovat luottamuksellisia. Kerään, tallennan, säilytän, analysoin ja raportoin tutkimustuloksia niin, ettei henkilökohtaisten tietojen tunnistaminen ole mahdollista. Tutkimustiedot analysoidaan siten, että yksittäisen henkilön tiedot eivät ole tunnistettavissa. Tietoja voi käsitellä vain tutkimusryhmän jäsen, eikä niitä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolisille tahoille. Tutkimuksen tekijää sitoo tietojen salassapitovelvollisuus sekä muut hyvän tieteellisen käytännön periaatteet. Käytän lapseltanne/ huollettavaltanne haastattelemalla kerättyjä tietoja vain tässä tutkimuksessa.

Tutkimuksen kustannukset ja rahoitus

Tutkimukseen osallistuminen on teille ja lapsellenne/ huollettavallenne ilmaista. Tutkija toteuttaa tutkimusta työn ohella eikä hänellä ole taloudellisia sitoumuksia.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tutkimus on osa opiskelija Hanna Venäläisen YAMK- tutkintoa. Tutkimuksen tulokset julkaistaan opinnäytetyönä, joka kirjoitetaan siten, ettei lapsenne/ huollettavanne tietojen tunnistaminen ole mahdollista.

Tutkimuksen päättymisen

Tutkimuksen arvioitu kesto on noin 1 vuotta.

Tutkimuksen tekijä

Hanna Venäläinen, YAMK -opiskelija
Savonia-ammattikorkeakoulu,
terveysala, Kuopio

Lisätiedot

Jos teille heräsi kysymyksiä tai ajatuksia tutkimuksestani, toivon Teidän olevan yhteydessä alla mainittuun tutkimuksesta vastaavaan henkilöön.

Hanna Venäläinen, Savonia-ammattikorkeakoulu, terveysala

Puhelin: +358 50 367 9512; sähköposti: Hanna.Venäläinen2@edu.savonia.fi

LIITE 2: SUOSTUMUSLOMAKE VANHEMMALLE/ HUOLTAJALLE

SUOSTUMUS LAPSENNE/ HUOLLETTAVANNE TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA**JOENSUUN TYTTÖJEN TUVAN KÄVIJÖIDEN KOKEMUKSIA TOIMINNASTA- TUTKIMUS****TUTKIMUKSEN TEKIJÄ: Hanna Venäläinen SAVONIA ammattikorkeakoulu**

Tutkimus on opiskelija Hanna Venäläinen YAMK- tutkinnon opinnäytetyö. Tutkimus julkaistaan opinnäytetyönä siten, että siihen osallistuvien henkilöiden tunnistaminen ei ole mahdollista.

Minulle on selvitetty yllä mainitun tutkimuksen tarkoitus. Olen tietoinen, että tutkimukseen osallistuminen on lapselleni/ huollettavalleni vapaaehtoista eikä siitä aiheudu hänelle tai minulle minkäänlaisia kustannuksia. Lapseni/ huollettavani antamia tietoja käytetään vain kyseiseen tutkimukseen ja aineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Suostun siihen, että lastani/ huollettavaani haastatellaan ja hänen antamia tietoja käytetään kyseisen tutkimuksen tarpeisiin.

Voin halutessani keskeyttää lapseni/ huollettavani tutkimukseen osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni tai että se vaikuttaa lapseeni/ huollettavaani Tyttöjen tuvan kävijänä millään tavalla.

Päiväys:

Huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys:

LIITE 3: TUTKIMUSTIEDOTE LAPSELLE/ NUORELLE

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA LAPSELLE/ NUORELLE

20.03.2019

Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijöiden kokemuksia toiminnasta -tutkimus

Savonia-ammattikorkeakoulu, terveysala

Hyvä Tyttöjen Tuvan kävijä,

Kutsun sinut osallistumaan **Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijöiden kokemuksia toiminnasta – tutkimukseen**, jonka kohderyhmänä on Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijät.

Vapaaehtoisuus

Osallistumisesi tutkimukseen on vapaaehtoista. Voit milloin tahansa keskeyttää osallistumisesi tutkimukseen ilmoittamatta sen syytä. Jos perut suostumuksesi osallistua tutkimukseen tai keskeytät osallistumisesi tutkimukseen, siihen mennessä kerättyjä tietoja voidaan kuitenkin käyttää tutkimuksessa. Osallistuminen tutkimukseen ei edellytä sinulta valmistautumista.

Tutkimuksen tarkoitus ja tutkittavat

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kerätä Joensuun Tyttöjen Tuvan kävijöiden kokemuksia toiminnasta. Tutkimuksen kohderyhmän muodostavat Tyttöjen Tuvan kävijät, joilla on yli vuoden mittainen kokemus toiminnasta.

Tutkimuksen kulku

Tutkimus suoritetaan haastattelemalla tutkimukseen valitut. Aineisto analysoidaan, tutkimuksen kannalta oleellinen tieto kerätään ja niitä käsitellään tutkimuksen johtopäätöksessä.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt ja haitat

Tutkimustiedon avulla on mahdollisuus saada kävijöiden omia kokemuksia Tyttöjen Tuvan toiminnasta ja onko se vastannut tavoitteisiin, joita toiminnalle on asetettu. Tutkimuksesta ei ole odotettavissa haittaa eikä tutkimukseen osallistuminen ei vaikuta sinuun ryhmän jäsenenä.

Tietojen luottamuksellisuus ja tietosuoja

Kaikki sinulta kerätyt tiedot ovat luottamuksellisia. Kerään, tallennan, säilytän, analysoin ja raportoin tutkimustuloksia niin, ettei henkilökohtaisten tietojesi tunnistaminen ole mahdollista. Tietoja ei luovuteta ulkopuolisille tahoille. Tutkimuksen tekijää sitoo tietojen salassapitovelvollisuus sekä muut hyvän tieteellisen käytännön periaatteet. Käytän sinulta saatuja tietoja vain tässä tutkimuksessa.

Tutkimuksen kustannukset

Tutkimukseen osallistuminen on sinulle ilmaista.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tutkimus on osa opiskelija Hanna Venäläisen YAMK- tutkintoa. Tutkimuksen tulokset julkaistaan opinnäytetyönä, joka kirjoitetaan siten, ettei tietojesi tunnistaminen ole mahdollista.

Tutkimuksen päätyminen

Tutkimuksen arvioitu kesto on noin 1 vuotta.

Tutkimuksen tekijä

Hanna Venäläinen, YAMK -opiskelija
Savonia-ammattikorkeakoulu,
terveysala, Kuopio

Lisätiedot

Jos sinulle heräsi kysymyksiä tai ajatuksia tutkimuksestani, toivon sinun olevan yhteydessä alla mainittuun tutkimuksesta vastaavaan henkilöön.

Hanna Venäläinen, Savonia-ammattikorkeakoulu, terveysala

Puhelin: +358 50 367 9512; sähköposti: Hanna.Venäläinen2@edu.savonia.fi

LIITE 4: SUOSTUMUSLOMAKE LAPSELLE/ NUORELLE

SUOSTUMUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA**JOENSUUN TYTTÖJEN TUVAN KÄVIJÖIDEN KOKEMUKSIA TOIMINNASTA- TUTKIMUS****TUTKIMUKSEN TEKIJÄ: Hanna Venäläinen SAVONIA ammattikorkeakoulu**

Tutkimus on opiskelija Hanna Venäläinen YAMK- tutkinnon opinnäytetyö. Tutkimus julkaistaan opinnäytetyönä siten, että siihen osallistuvien henkilöiden tunnistaminen ei ole mahdollista.

Minulle on selvitetty yllä mainitun tutkimuksen tarkoitus. Olen tietoinen, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista eikä siitä aiheudu minulle minkäänlaisia kustannuksia. Minun antamia tietoja käytetään vain kyseiseen tutkimukseen ja aineisto hävitetään heti tutkimuksen valmistuttua.

Suostun siihen, että minua haastatellaan ja antamiani tietoja käytetään kyseisen tutkimuksen tarpeisiin.

Voin halutessani keskeyttää tutkimukseen osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni tai että se vaikuttaa minuun Tyttöjen tuvan kävijänä millään tavalla.

Päiväys:

Allekirjoitus ja nimenselvennys:
